

DOMOVINA

Izhaja vsak petek.

Naročnina: Cetrletno Din 7.50, polletno Din 15.—
celoletno Din 30.—Uredništvo „Domovine“ v Ljubljani, Presernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

DRŽAVNA

LJUBLJANSKA KNJIZNICA
v LJUBLJANI

Generali — izdajalci lastne vojske

Pri nas na Slovenskem se dogajajo po vojni vse mogoče in nemogoče stvari. Političnih prerokov smo že imeli več nego gob po dežju in skoro nič manj strank in struj. Na stotine možakov, ki niso imeli drugega posla, a so čutili v sebi politično žilo in hrepenenje po ljudskem voditeljstvu, je stopilo na plan in pričelo odkrivati svoje modrosti in zapeljivati ubogo ljudstvo, ki je bilo po vojnih grozotah že itak dovolj zbegano.

Tako imamo sedaj v Sloveniji vse vrste levih in desnih socialistov, levih in desnih komunistov, republikance dveh vrst, narodne socialiste, radikale, ljubljanske frakarske naprednjake in samostojne kmete. To so vse nove stranke, katerih večina se je ustanovila le na škodo napredne stvari in v veliko veselje starih škodljivcev Slovenije — klerikalcev.

Reči moramo, da smo svoječasnno pozdravljali ustanovitev SKS, ker se je ta stranka osnovala na podlagi zdrave napredne kmečke misli kot podpornica demokratov, iz katerih je izšla misel ustanovitve take stranke.

Za, smo morali vedno bolj opaziti, da so voditelji SKS nesposobni in da so zašli na kriva pota. Njihova nedelavnost je povzročila, da se je SKS pri zadnjih volitvah zrušila tako, kakor se je malokdaj katera stranka.

Kljub temu usodnemu porazu ni voditeljev SKS srečala pamet. Ljubljanski vodje, večinoma samo frakarji in sinovi frakarjev, ki ne poznajo ne kmečkega življenja ne kmečkih potreb in interesov, so se pričeli družiti z najizrazitejšimi nasprotniki kmečkega prebivalstva. Te dni so voditelji samostojne kmetijske, radikalne, narodnosocialistične in tako zvane narodnapredne stranke osnovali skupen list.

Prižnica — agitacija za klerikalne liste

(Dops z dežele.)

Decembra t.l. so streljali po cerkvah z najtežjimi topovi. Škof je poslal podrejeni duhovščini pastirski list, ki je po svoji vsebini prava agitacija za klerikalne liste. Če bi tako delali škofje in duhovniki n. pr. po Italiji, bi tam napravila vlada prav hitro konec slovenske duhovnike pa bi takoj po-

Zdravim možganom se zdi skoro nemogoče, da so šli zastopniki kmečke stranke v tako izrazito meščansko in protikmečko družbo, zlasti ker so v njej še radikali, torej somišljeniki tiste stranke, ki vodi danes usodo naše države ter nas obsipa z davki, kulukom, s povečanimi taksami in sličnimi dobrotami. Ni menda treba, da podrobneje naštejemo vse, s čimer nas je osrečil radikalni režim.

Danes so zavezniki radikalije tisti ljudje, ki so še nedavno hrulli radikalci in se zgražali nad tem, da so klerikalci postavili na krmilo ve. esrbsko radikaljo. Torej ne samo klerikalci so kulukarji, temveč tudi voditelji SKS in z njimi narodni socialisti ter ljubljanski ravniharjevci. Za slednje se sicer nikakor ne čudimo, ker je njihov vodja dr. Ravnihar že znan po svojem menjavanju politične obleke.

Sicer pa, če vzamemo točno, tudi postojanje ljubljanskih samostojnih vodij ni baš tako neverjetno. Saj najglavnejši od njih ne poznajo kmeta in jim je tudi preklicano malo na tem, da bi ga spoznali. Mirne vesti so torej lahko izdali svojo armado in prešli k nasprotnikom svojih lastnih strankinih pristašev. Zastonj pa bodo čakali, da bo odobrvala to početje večina podeželskih samostojnih kmetov, med katerimi že močno vre. Kmet se paš ne bo družil v lastno škodo s tistimi ljudmi, ki zanj niso imeli nikdar niti dobre besede.

Z vsakim dnevom se bolj kaže, da se izmed vseh strank v Sloveniji drži vedno enih in istih načel le demokratska stranka, zastopnica vseh stanov in najvztrajnejša boriteljica za napredno Slovenijo. Uverjeni smo, da ji bo to pridobivalo vedno večjo silo privlačanja in da se bodo v njo vrnile zopet vse tiste napredne struje, ki so izšle iz nje.

slala ali v zapor ali pa bi ti zbežali k nam, kjer se izmed vseh evropskih držav duhovščina najsvobodnejše giblje in se ji najbolj godi.

Ljubljanski škof priporoča klerikalne liste, to je najlažnjeje in najobredljiveje liste na Slovenskem. Kristus uči: «Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!» Klerikalni listi, ki jih pišejo večinoma duhovni, ki imajo dovolj časa, pa jemljejo čast in poštenje naprednim poslancem, učiteljem, ki ne trobijo v njihov rog, in vsem,

ki kažejo, da ne soglašajo s klerikalno za-

hrbno politiko.

Ti listi ščuvajo proti državi, proti Srbom vznemirjajo ljudstvo in naravnost žele, da bi se Slovenci, Hrvati in Srbi med seboj prepirali in sovražili. Ali si naši klerikalci zopet žele ljubljene Avstro-Ogrske, kjer so imeli duhovniki veliko besedo. Saj vse ljudstvo lahko vidi, da pred vojno klerikalci niso nikdar pisali proti Avstriji na tako ogaben način kakor sedaj proti Jugoslaviji, kjer smo skupaj sami Slovani.

V Jugoslaviji so tri vere. Naj še Turki in pravoslavni duhovniki zaidejo na pot slovenske duhovščine, pa bo zavlada nestrpnost, ki lahko ima najhujše posledice.

Klerikalcem slaba prede. 21 tigrov nima v Jugoslaviji najmanjšega vpliva. V Ljubljani se klerikalizem ruši, pri občinskih volitvah po deželi pa dobivajo klerikalci od složnih naprednjakov take batine, da prehajajo klerikalne občine v napredne roke. Duhovščina, ki je z rovarjenjem proti Srbom in z obljubami izvabila Slovenijo v klerikalni tabor, se boji zaslužene plačila pri prihodnjih volitvah.

Nekateri kaplani, ki nimajo tako polnih miz kakor župniki, že prav odkrito godrnjajo. Tudi neki župnik, drugače zagriženec, sedaj že govori, da so mu pristaši vseh strank enako ljubi. Ravno ta župnik se je, ko so se klerikalci združili z Radicem in so mislili, da bodo kaj veljali, javno bahal, kako bo pohrustal naprednega učitelja in ga spravil ob kruh. Sedaj pa je klerikalizem brez vsakega vpliva in moči.

Vse to opaža tudi ljubljanski škof. Zato je treba, seveda, duhovščino zopet zrevolucionirati, sicer bo konec duhovniški komandi. Kakor hitro škof zapiska, takoj so hlapci na nogah. So že začeli zopet rovariti pri kmetijskih podružnicah, najbolj pa po cerkvah. Vzgojena v avstrijskih šolah ima naša duhovščina še vedno misli v starih časih. Te ljudi bi bilo treba prenesti. V našo državo naj bi prišli duhovniki iz Koroške in Primorske, tja pa naj odpošljejo naše kričače. Pod Italijani bi vsi srečni gledali rimskega papeža, zatiralca Slovanov. Na voz, pa tja z njimi! Nam naprednjakom na deželi je dovolj zlobe in hujskanja od onih, ki bi morali biti apostoli miru in
s. ... 3.

**Pristopite
k Jugoslovanski Matici!**

Politični pregled

Preteklo nedeljo je doživel Zagreb, ki sicer ni baš preveč rodoljuben,

veličasten demokratski shod,

katerega se je udeležilo okrog 4000 pristavev demokratske stranke. Govorila sta dva znana voditelja demokratske stranke: gg. Svetozar Pribičević in dr. Voja Marinković, oba ob ogromnem odobravanju tisočglave množice. Ta shod je nedvomno dokazal, da je demokratska stranka trdna, složna, enotna in da pridobiva vedno več somišljenikov. Posebno pozornost je zbudil govor dr. Marinkovića, ki je govoril o svojem načrtu o samoupravah. Demokrati so s tem, da so se odločno postavili na svoje stališče o samoupravah, izpodbili tla klerikalni hujskariji za avtonomijo, ki ni potrebna, ako se uvedejo prave in popolne oblasti, srezke in občinske samouprave.

Zagrebski zbor je napravil velik vtis tudi na radikalsko vlado, ki je upala, da pride na njem do razdora, od česar bi ta imela koristi. Tudi naši klerikalci so sanjali o razdoru, pa so se eni in drugi temeljito zmotili, ker demokrati, ne samo da ne mislijo na razdor v lastnih vrstah, temveč hočejo te svoje vrste še okrepiti, tako da postanejo

strah vsem sovražnikom edinstva,

klerikalcem, radikalcem in drugim, ker eni in drugi s svojim političnim delom škodujejo državi in celokupnemu narodu. Čisto neravno je, da se nahaja vladá po zagrebškem zboru v veliki zadregi, ker začenja uvidevati, da imajo demokrati v svojem pojmovanju državne politike vendarle prav in edini prav! Vlada bo morala izprevideti, da take razmere, kakor jih je ustvarila s pomočjo Turkov in Nemcev, ne morejo več dolgo trajati in da se morajo združiti vse stranke, ki so za državno in narodno edinstvo, na skupno delo, da uničijo vse škodljivce države. Med te spadajo zlasti naši klerikalci, ki

so bili v avstrijskih časih zelo ponižni in so lizali pete Habsburžanom in njihovim ministrom za drobtinice, ki so padale z bogato obložene nemške in madžarske mize.

Posebna naša zunanja skrb je danes Bolgarija, ki je popolnoma zaplavala v nam sovražne vode in tega čisto nič več niti ne prikriva. V bolgarskem narodnem sobranju je te dni

ministrski predsednik Cankov izzival Jugoslavijo,

ko je rekel, da ima Bolgarska nekake pravice na Makedonijo, ki je že več let naša. Gosp. Cankov naj ve, da se govori o Makedoniji samo z orožjem v roki, ker mi smo to rodovitno deželo pridobili s potoki krvi, prelite v treh vojnah, od katerih so bili Bolgari v prvi naši zavezniki proti Turkom, v drugi in tretji pa naši sovražniki. Naša vlada mora ukreniti vse potrebno, da nas nora bolgarska vlada, ki je po zločinu prišla na krmilo, ne bo več izzivala.

Tudi v našem južnem sosedstvu vladajo še vedno neurejene razmere. Grki so sicer izgnali svojega kralja Jurija iz dežele, sedaj pa ne vedo, kaj bi počeli. Vse kliče po državniku Venizelosu, ki bi bil edini sposoben napraviti

red in mir na Grškem.

Venizelos se sedaj vrača iz Pariza, kjer je že dolgo časa živel, v svojo domovino, da ji v sili dá svoje dobre nasvete. To je zelo izkušen državnik, ki pa doslej ni vžival na Grškem hvaležnosti za vse svoje velike usluge, storjene domovini in narodu. Morda bo imel sedaj več sreče. Bil bi že skrajni čas, da Grki poslušajo pametnega in poštenega človeka, ker samo na ta način se bo Grčija uredila in napredovala, drugače je pa obsojena na propast. Vse pričakuje rešitve od Venizelosa, ki se ni lahko odločil za povratek v domovino, ki ga je svoječasno zapustila in poverila svojo usodo baš njegovim sovražnikom.

Dopisi

GORNJI LOGATEC. Dobili smo novega župana v osebi staroste Sokola g. Miroslava Puppisa. S tem so končno ovržene vse laži naših političnih nasprotnikov, da hočejo demokraciji »tujca« vsiliti občini za župana. Za občinske svetovalce so izvoljeni gg.: Ivan Rihar, Ivan Petek (Gorenja vas) in Fran Tavzes. Od nove občinske uprave, ki ji zapajajo vsi trezno misleči občani, pričakujemo pametnega gospodarstva in nesebičnega dela v korist občine — Zadnje dneve so se raznesle vesti, da po novem letu Italijani nobenega dvovlastnika ne bodo pustili več preko meje, ki se ne bo izkazal z novimi prehodnicami. V pomiritev razburjenih duhov bodi povedano, da veljajo stare prehodnice do 1. marca 1924. Komur bi se delale zapreje, naj to nemudoma naznani carinarnici ali okrajnemu glavarstvu, obenem pa tudi krajni politični organizaciji demokratske stranke. Opozarjamo pa somišljenike, da vložijo prošnje za nove prehodnice tekom meseca januarja pri carinarnici v Gornjem Logatcu. Kdor bo rok zamudil, bo moral zakešn'tev utemeljiti. Vsi tozadnji predpisi in navodila so strankam na vpogled pri carinarnici in na županstvu. — Narodna čitalnica v Gorenji vasi je imela preteklo nedeljo svoj občni zbor, ki je bil zelo važen za obsoj družstva. Kakor v vsako stvar, tako so tudi v to strogo kulturno društvo klerikalci hoteli zanesti politiko. Prvotno so hoteli prenesti društvo v klerikalno gostilno, kasneje pa kar v Orlovski dom. Bisagarjem je dišalo društveno imetje. Toda zaenkrat so se urezali. Občni zbor je dckazal, da društvo ne sme zaiti in tudi ne bo zašlo na politično polje; za politiko so druga druživa, ne pa kulturna. Komur je za izobrazbo ljudstva, bo društvo podpiral še naprej; kdor pa hoče delati le zgago, ne spada vanj. Ko so klerikalci videli, da ne bo kruha iz njihove slabe moke in da velika večina društvenikov odklanja uvajanje politike v društvo, je njihov za to bitko določeni vojskovodja izročil predsedniku list, na katerem je bilo napisanih nekaj Orlov in

ZORANA:

Žaloigra prevaranih

Dežela Kranjska nima lepš'ga kraja, kot je z okol'co ta podoba raja.

Prešeren.

L.

Bled, biser naše domovine, ki tajno razprostiraš krasoto velikega modrega jezera okrog otoka, čigai slava kroži po vsem svetu, jeli mogoče, da s svojo krasoto pokrivaš to, kar se godi v tvoji notranjosti...

Dve leti sta minuli, odkar se je v oni strašni noči v vili za jezerom dogodil pregrozni čin.

Bridek je spomin, ki se mi vzbuja na njo, ki sem jo ljubila. Saj sva bili sorodne krvi, sestrični — hčerki dveh sester.

Jolanda! Še imaš nekoga na tem svetu, ki v tihih večernih urah zaliva tvojo gomilo ter jo krasi s cvetjem, ki so ti ga v življenju nadomestovali s trnjem.

Nenadno si podlegla skrivnostni smrti. Nihče ni vedel, zakaj in kdaj. Vendar se marsikdo ustavi na pokopališču pred tvojo sliko ter z zanimanjem

izprašuje: kako je bilo s Teboj? Toda Tvoja usta molčijo. Zato pojasnim jaz vprašanje s tem, da razkrijem sliko Tvojega življenja. . . .

Gospod Radosinović, profesor pomorske strojne šole, se je dal upokojiti ter se preselil z rodbino na Bled, kjer se je odločil živeti do smrti.

Njegov sin Alfred je bil po poklicu morski kapitan. Ker mu služba ni dopuščala, da bi sledil staršem v novo pokrajino, se je naselil v prijaznem morskem mestu.

Dve hčerki sta se omožili, starejša Almira z višjim državnim uradnikom ter se odpeljala z njim na njegov dom v Beograd, druga, Lidija, pa z nekim zobozdravnikom. Prebivala je sicer na Bledu, a najela si je drugo stanovanje.

Izmed vseh otrok je ostala doma edino še najmlajša hčerka Jolanda. Bila je najlepša izmed vseh; pravi ponos družine Radosinovićeve.

Bila je vitke postave, temnih las, modrih smehlajočih oči, snežnobelih zob in roznate polti. Radi njene elegantne hoje so ji kaj radi dejali: »Kraljična«.

Nahajala se je v devetnajstem letu. Po njenih kretnjah je bilo lahko opaziti, da je veselega, vedrega značaja. Čemu bi tudi ne bila? Saj ji nič ni oviralo sreče dekliskih let.

Neprestano gostolenje, prijetno čebljanje s prijateljicami in znanci, poigravanje z malim nečakom, sinčkom Lidije, ji je krajsalo čas. Igrala in prepevala je cele dneve. Sama sreča ji je odsevala z obličja.

Toda ni ostala vedno tako. Vsakemu je odmerjen v življenju del veselja in trpljenja. Tudi nji ni prizanesla usoda.

Nekega dne prejme gosna Radosinovićeveva pismo svojega nečaka, ki jo obvešča, da pride prihodnji mesec k nji. Dovršil je medicinsko fakulteto na Dunaju. Sit velikomestnega življenja je sklenil povrniti se v domovino ter si tu poiskati primerno mesto. Že od nekdanj je hrepenel po Bledu; in sedaj so kakor nalašč bili nastanjeni njegovi sorodniki, ki so mu bili vedno naklonjeni, ako je potreboval pomoči.

Egon je bil še zelo mlad, ko so mu umrli starši. Iz njihove zanuščine je izvlekel še toliko sredstev, da se je lahko brez skrbi izšolal. Stric Radosinović mu

Orlic, ter izjavil, da vsi izstopajo iz društva. Kmalu nato se je dognalo, da je bil med napisanimi tudi društvenik, ki je bil navzoč na občnem zboru, ki pa nima namena izstopiti iz društva in tudi nikogar ni pooblastil, da bi prijavil njegov izstop. Iz tega slučaja se vidi, kako klerikalci terorizirajo svoje ljudi. Občni zbor je sklenil pristopiti k Zvezi kulturnih društev v Ljubljani. Tudi glede izpopolnitve društvene knjižnice je bilo storjenih več važnih sklepov. Prepričani smo, da bo društvo tudi v prihodnjem letu vrlo vršilo svojo vzvišeno kulturno nalogo. Tema se mora umakniti luči!

GORNJI LOGATEC. 2. t. m. se je vršila pri deželni sodniji, v Ljubljani glavna obravnava proti našemu vrlému somišljeniku Jakobu Nagodetu ml. iz Gorenje vasi št. 24, ki so ga klerikalci po krivem obdolžili, da je na razgrajanje klerikalnih pobalinov pred Nagodetovo hišo vrgel Antonu Tomazinu kamen v levo roko in mu zlomil kost. Stvar je bila od prvega početka sumljiva, ker je Tomazin stvar ovadil šele 9 dni pozneje orožniku Pleničarju, pa o poškodbah osmi dan ni nič omenil. Klerikalni fantje so se na orlovski veselici 9. septembra l. l. napili kakor živali, potem pa, hajd, razsajat proti demokratom s kamenjem in grdim kruljenjem: «Auf biks, Orjuna». Lepi Orli so ti mladeniči, ki popivajo, delajo škandale in mečejo kamenje. Zdaj so nastopili pred sodnijo kot priče, prišli so pa v taka nasprotja sami s seboj, da je sodnija pravdi konec storila s tem, da je Nagodeta oprostila vsake krivde in kazni. Prav je, da so drzni izzivači doživeli zasluženo plačilo. Obžalujemo pa, da duhovščina naš narod vzgaja v take sirovine in lažnike, da jim niti po prisegi na sodniji več ne verjamejo. Srāmota za Orle je velika in za vso klerikalščino v Gornjem Logatcu. Nagodeta je pred sodnijo zagovarjal g. dr. Gregor Zerjav.

RAKA. V naši občini so klerikalci zagospodarili, odkar je naš vrli somišljenik gosp. Šribar odstopil kot župan. Še ne v polletni dobi so pokazali ti farovski kimovci svoje «dobro srce» za kmeta davkoplačevalca. Že trikrat so imeli proračunsko sejo za l. 1924.

Najprej so sklenili 250odstotno naklado na direktne davke in 90odstotno na vino. Zaradi raznih opravičenih pritožb je pokrajinska uprava proračun zavrnila. Na seji dne 30. decembra so imeli napredni odborniki večino. G. župnik, videč, da ta dan nima večine, je pozval svoje tovariše, naj se odstranijo, da bi sejo onemogočili. In res, štirje junaki so jo ubrali za njim, ne vedoč, da so s tem dali svojemu županu nezaupnico. Vsi napredni in še trije treznejši klerikalni odborniki so ostali, nakar je bila seja še vedno sklepčna. Nadaljnji potek seje, ko ni bilo več kulukarjev župnika in Jurmana, se je seja mirno vršila. G. župnik je pri prejšnji seji naprtil davkoplačevalcem organista, mežnarja in popravo pokopališča. Napredni odborniki so mu sedaj ta njegov načrt prekrizali. Zato jo je pa ta žalostni junak odkuril s seje naravnost v župnišče, ko je videl v naprej, da s svojim načrtom propade. Občinski odbor je v seji dne 30. decembra izločil iz občinskega proračuna organista, mežnarja in popravo pokopališča ter s tem prihranil v letu 1924. davkoplačevalcem naše občine 48.000 kron. Naložilo se je 100 odstotkov manj na direktne davke in 10 odstotkov manj na vino kot pa prej po župnikovem načrtu. Sedaj imate, davkoplačevalci, priliko spoznati, kdo je za vas in kdo proti vam. Kdor ne bo sedaj izpregledal, ta je popolnoma slep ali pa tako velik farovski kimavec, da v župnikovo veselje tudi v lastno skledo pljuva. — Davkoplačevalci.

RAKA. (Klerikalna podivjanost.) Odkar pri nas pase verne ovce širom Slovenije znani bivši vojni kurat, sedaj župnik Škerjanc, so postale njegove ovce popolnoma zbegane. Ni čuda; kakršen pastir, takšna je čreda. Na božični večer po navadi stari in mladi gredo k polnočni službi božji in tako je tudi letos bila cerkev polna; zadaj pod korom je ostala mladina obojega spola. Med službo božjo je podivjana mladina počenjala lake nedostojnosti, da je cerkev onečaščena in bi jo bilo treba na novo blagosloviti. Gospodu župniku pa se to ne zdi vredno, seveda, saj često sam pridiguje v cerkvi stvari,

ki ne spadajo vanjo. Dandanes res cerkev ni več hram božji; politikujoči duhovni jo bodo pripeljali popolnoma do razpada. Znak razpadanja se že kažejo tudi pri nas. Pri polnočni maši so si pijani fantje iz treh čisto klerikalnih vasi napovedali boj drug drugemu, v cerkvi so se prerivali kot kostruni, ščipali dekleta in počenjali še večje nedostojnosti. Kar naenkrat je nastal šum in ropot, zasvetili so se v rokah noži in začule so se kletvine, pridušanje in «poroka madona». Mnogo res vernih ljudi je v strahu zbežalo iz cerkve ter šlo pred končanim opravilom domov. Posiroveli fantje so se pa pretepavali in klali med seboj ter enega precej obrezali. Mi pravoverni kristjani, ki imamo to «čapak», da ne trobimo v župnikov rog, bi pustili vse to pri miru, da ne bi izvedela širša javnost, kakšna je Raka, pa g. župnik nam je sam potisnil pero v roke s svojo nedokritosrčno pridigo na praznik sv. Stefana. Kazal je na to podivjanost, kakor da so to napravili naprednih staršev sinovi, oziroma Sokoli, češ, da so slabo vzgojeni in da bi šel tožit, če bi kaj pomagalo. Da, slaba vzgoja je res, toda ne od naše strani. Zvedeli smo, da so omenjene nedostojnosti počenjali samo klerikalni somišljeniki, sinovi klerikalnih staršev, med temi tudi dva Orla. Sokola ni bilo prav nobenega poleg. Izobražen človek, naj pripada katerikoli stranki, ne bo počenjal takih stvari v cerkvi. Če morete, g. župnik, pa dokažite, da je bil kdo od naprednjakov poleg. Mi pa vam dokažemo, da so bili to samo vaši somišljeniki. Baš zato jih tudi noče tožiti zaradi motenja službe božje. Grdo je, če kažete s prstom po naprednih možeh, zlasti na čisto napredno vas Ardro, kakor da bi bili tamošnji naprednjaki krivi pohujšanja v cerkvi! Samo proti vaši politiki v cerkvi so in proti gotovim vašim lastnostim, o čemer pa rajši ne govorimo. Opominjamo vas, da pometajte rajši pred svojim pragom, kjer je dovolj smeti. Ako ne bo ta rahel opominjamo, se v novem letu še srečamo.

GRIBLJE. Pri nas je zadnji čas postalo živahno. Nedavno smo dobili nove zvonove. Slavoloki in venci so bili prav lepi, za kar

je postal tedaj varuh in prevzel oskrbništvost čez njegovo imovino, teta pa mu je nadomeščala drugo mater. Po zgodnji izgubi svojih roditeljev je živel skoro vedno pri njih; zato ni čudno, da se je v tej rodbini počutil povsem domač. Otroci so ga smatrali sebi enakega. V otroških letih je bil soigralec Jolande in ona ga je smatrala kakor za bratca.

Ko je izvedela za njegov prihod in jo je mati vprašala, če ji je ljubo, da pride, je naivno odgovorila: «Prav, prav; odkar se je Lidija omožila, mi je itak prav dolgočasno.»

Predstavljal si je Egona še vedno poldečka polmladeniča, ki ima do nje samo čute otroškega prijateljstva in nič drugega. A prevarala se je.

Radovedno je šla na kolodvor pričakovat bratranca. Na potu so jo obdajala sladka čustva, lastna človeku tedaj, ko se raduje, da po dolgem času ugleda mili obraz dobrega prijatelja. Toda ko je izstopil iz vlaka visok mladenič, možatih potez v obličju, resnega pogleda, tedaj se je njeno čustvo mahoma izpremenilo.

To ni bil več oni Egon z dobrovoljnimi smehljajem na obličju, z onimi mežika-

jočimi očmi, ki so izražale pogled nageživosti. Ne, pred njo je stal vitki Egon, ne več deček, marveč zrel mladenič.

Pozdravila sta se in segla v roke. V njegovih je vela neka mehka toplota. Njegov teman pogled ji je vzbujal mnenje, da Egon ni več njen odkritosrčen prijateljček, kakor se je prej vedno nazival, temveč resen mlad gospod, popolnoma svojih misli in nazorov.

Nekaj časa sta oba molčala. On je spoznal, kaj se je godilo v njeni duši in iz ozira je ni hotel motiti. Ona pa, dasi se je na vse pretveze trudila, ni mogla zbrati svojih misli za umesten pogovor.

Dasi živahnega značaja, so ji vendar danes delale besede preglavico.

Spotoma je Egona izpraševal po stari navadi, ali so doma vsi zdravi, kako se počuti Lidija, ali kaj piše Almira, jih Alfred kaj obiše in druge vsakdanjosti.

Ona mu je odgovarjala z neko nejevoljo in obenem s tako malomarnostjo, kakor bi jo vse prav nič ne brigalo. Jolandini starši so Egona sprejeli z največjim veseljem. Tri dni se je dobra odpočil, nato pa se lotil nadaljnega študi-

ranja. Edina njegova zabava je obstojala v tem, da se je kakor v otročjih letih izprehajal in pogovarjal z Jolando. Ves prosti čas je izrabljal v to svrhu.

Njej pa njegovo skromno vedenje nikakor ni ugajalo. Spemembe njegovega značaja ni mogla pojmiti. Ni mu omenila nikoli besedice o tem, a vendar je jela polagoma čutiti, da se njena nekdanja simpatija do njega pretvarja v mržnjo. Ni si vedela to razjasnjevati, pa vendar je slutila, da ji bratranec nikdar več ne postane, kar ji je bil, njen odkritosrčni prijateljček.

Egon je res postal zelo resen; njegove besede so zvenele trdo, pogled izziva joče. Minila pa je nekdanja nežnost, ki se mu je dobro podajala. Poleg tega je Jolanda opazila, da se ga oprijemlje nova slabost, neprestano mežikanje z očmi, znamenje nervoznosti, kar se ji je zdelo prav smešno.

Njega so pa zopet obdajala druga čustva. Nobena njegova kretnja, nobena beseda ni izdajala tega, da bi se mu bila Jolanda s čim prikupila ter postala zanj kaj več ko sestrična. Vendar pa, ko sta se večkrat sama šetala in se je marsikateri pogled obrnil na lepo «kraljično»

niso dobila naša dekleta prav nohene pohvale, ampak le naš veleučeni župan, ki mu menda državne in srbske zastavice niso bile všeč. Državne zastavice so namreč kar izginile in jih ni bilo na vozu, čeprav so bile za to narejene. En slavalok so zlikovci ponoči junaško podrli in zvedeli smo, da tisti ljudje niso doma daleč od županove hiše. Kadar bo še kakšna slovesnost pri nas, bomo obesili kake Radčeve ali Franc J. žefove hlače, da ne bo kdo hud na državne zastave. — Mladina je začela tudi malo gibati. V šoli se vrši potrební gospodinjski tečaj, ki ga prav rade obiskujejo in se bodo tudi nekaj naučile. G. učiteljica je Goričanka in nje vrt slovi kot eden najlepših na Pekočarjskem. Letos je bil še pozno v jeseni v najlepšem cvetju. Dalo bi se narečiti še marsikaj, če bi imela občina malo več snila za ljudsko prosveto. G. županu pa svetujemo, naj se le počasi privadi državnim zastavam, ali pa naj se preseli v mirotvorno republiko onstran Kolpe.

SV. LENART NAD LAŠKIM. Ob koncu starega leta bi bilo dobro, da bi tudi mi Šentlenarčani pogledali malo nazaj v politično življenje starega leta. Dasi so Šentlenarčani razvpiti kot hudi politiki, vendar lahko z mirno vestjo rečemo, da se je še vse dokaj mirno razvijalo. To pa zato, ker smo prav pridno zbirali Joneske za nove zvonove, kajti g. župnik, drugače hud politik, je bil svojim klerikalnim ovčicam dal povelje, da za časa nabiranja za zvonove popolnoma opustimo politiko, češ, bomo potem nadomestili, kar zamudimo. In res, kakor hitro je bil denar za zvonove zbran, takoj je tisti «avtonomistični Cencel», seveda na povelje župnika, pozval poslanca Kranjca, da bi Šentlenarčane zopet potrdil v dobrem. A mu je pošteno spodletelo. Ljudje so izprevideli, kako so bili prevarani, ko so zaupali klerikalnim obljubam. Zato so tudi, namesto da bi bili poslušali že vsemu svetu znane klerikalne laži, lepo šli domov. Ta polomija sedaj ne dá miru klerikalnim prvakom, osobito «sedemnajstkratni babici». Besno obrekujejo ti možaki, kar ne trobi v njihov rog. Da pa

bo javnost vedela, kaj razume Cencel pod avtonomijo, pogledjmo, kako avtonomijo ima uvedeno v domači hiši, kjer zatira svoje lastne otroke iz prvega zakona tako, da je že imel večkrat opravka na sodnji. Za danes mu podamo lep nauk, naj avtonomijo, o kateri ve toliko povedati, uvede najprej doma. Mi se zaenkrat za njegovo avtonomijo prav iz srca zahvalimo.

VELIKA NEDELJA. Prostovoljno gasilno društvo pri Veliki Nedelji vabi vse tovariše in prijatelje društva, da se polnoštevilno udeleže plesnega venčka in tombole, ki se vrši v nedeljo dne 6. t. m. ob 5. uri v gostilni g. Alta. Vstopnina je samo 2 Din. Svirajo tamburaši. Prebitok je namenjen društvu. — **Odbor.**

PIŠECE. Gospod urednik, boste pač dovolili tudi nam Pišečanom tu in tam kak kotic, ker nas še malo poznate kljub temu, da prihaja priljubljena «Domovina» v mnogih izvodih v našo faro. Dovolite, da se Vam najprej predstavim z našo faro vred: Pišece so po naravi lep, z vinogradi obdelan gorski kotic. Pridelamo precej dobro vinsko kapljico, pa bolj po malem kruha. Zeje nam ni treba trpeti tudi zato ne, ker izvira tik farne cerkve bistra voda Gabernica. Kakor po sod v vinorodnih krajih, je zlasti v našem hribovitem kotu nastala huda vinska in s tem gospodarska kriza. Če ne bo tozadevne od pomoči, bo naše ljudstvo v nekaj letih prišlo v hudo bedo. K temu bodo pripomogli nezastisani davki, katere vleče iz nas po «žegnu» dr. Korošca in njegovih tigrov današnji režim. Morda se pa nas usmili Bog in nam pošlje nove volitve. Tako bi vsaj nekaj tednov zopet živeli ob sladkih in mastnih obljubah naših klerikalcev. Pa to že ne spada sem, danes nisem mislil «politizirati», ker se bojim, da bi se Vam, g. urednik, zameril. Po Vašem dovoljenju storim to prihodnjič. Sedaj se predstavim še jaz: V mladosti so me klicali za Lojzka, pri vojakih so mi rekli Lojze in moja stara me zmerja z Luždom. Moja mati so hoteli, da naj bom «gospod». Jaz pa — budalo neumno — ker sem bolj vročekrvne sorte, sem mislil takrat, da se

«gospod» res ne smejo nikdar dotakniti tistih vabljivih ženskih kril, pa sem rekel: nak! in sem ostal kar sem, ubogi trpin. S politiko se nisem mnogo pečal, volil sem pa zadnjič kakor desetstisoči slovenskih volilcev klerikalno stranko, oziroma tiste njene velikanske obljube, misleč, če toliko obljublajo, bodo vendar nekaj storili. Pa kakor vsi ostali sem osleparjen tudi jaz. Vseeno je pri nas še nekaj ljudi, ki se odlikujejo z zaverovanostjo v klerikalne figre. Poleg njih pa imamo v faro pristaše najrazličnejših strank. Ker je torej zanimivosti iz našega domačega življenja dosti, dovolite, g. urednik, da Vam prihodnjič popišem podrobneje to in ono. Dotlej pozdravljeni v novem letu! — **Vaš Lojze.**

PIŠECE. Naj ne zamerijo, g. urednik, da prihajam z nujno prošnjo. Moja stara mati so mi vedno rekli, da so uredniki coprniki, da so v zvezi z onim rogatom in da zato vse vedo in znajo. Ne vem, če je to vse tako, a ker so to trdili moja stara mama, bo že menda res! Zato, g. urednik, ki vse vedo in znajo, naj nam v tej hudi stiski, ki je zadela nas nejeverne Pišečane, s svojo znanostjo priskočijo na pomoč! Reč je pa ta-le: Neka silno huda, nevarna in baje nalezljiva bolezen je začela neusmiljeno razsajati posebno med našimi Marijinimi devicami. Naša gospoda (drug drugemu podobna in oba silno huda na «Domovino») sta v silnih skrbeh. Sta že tudi skušala «zagovoriti» začarane device, pa vse zaman. Bolj ko se od jeze sušita provizor in kaplan, bolj se njiju deviške ovčice širijo. Pa so stopili gospod provizor na priznico in so tam povedali, odkod to zlo. Device so baje hodile utrujene od pobožnih vaj iz farovža in so revice počivale tam na polju v koruzi, kjer rastejo strupena zelišča, od katerih so se okužile. Meni se smilita gospoda provizor in kaplan, še bolj pa devičice, ki tako trpe, zato sem se namenil naprositi Vas, gospod urednik, za pomoč, ker vse veste in znate. Morda ste že čuli o taki bolezni in pa odkod to prihaja? Če imate kak prašek, ki bi pomagal, tedaj lepo prosim, pošljite ga kar naravnost gospodu provizorju v Pišece, da bo devicam pomagal. — **Lujs.**

si je štel v ponos, da sme on biti njen stalni spremljevalec.

Tu in tam sta se Egon in Jolanda prav ostro sprla.

Njun položaj je bil zelo mučen, a drugi so ga še bolj otežkočili. Ko je gospa Radosinović opazila njuno vedenje, je pripisovala hčeri vso krivdo, češ, da je trmasta.

Nekega dne, ko sta bili sami doma, pravi gospa po obedu: «Sita sem že vajtnih preprirov. Lahko bi bilo enkrat konec tega.»

«A kaj on?»

«On ni slab; čemu mu vedno kljubuješ?»

«Ha, ha!» se šaljivo zasmeli hčerka. «Ako bi Egončku pustila vse veljati ter odobravalala vse njegove nazore, če še tako neumne, tedaj bi seveda ne bilo sporekanja med nama.» Pri teh besedah zbeži v drugo sobo, odpre klavir ter si zaigra in zapoje romanco.

Ko konča, poredno obrne glavico. Kakih šest korakov od nje oddaljen je sedel Egon. Naslonjen s komolci ob mizo in podpirajoč glavo z rokama jo je pozorno motril.

Ona je prvi trenutek osupnila; nato je dejala z ironičnim glasom: «Kaj me tako čudno gledaš?»

«Zakaj te ne bi smel?»

«Ah, neumnost!»

«Da, tebe gledati. Toda jaz sem sedaj poslušal samo romanco.»

«To bi lahko opravil v drugi sobi.»

«Tam ne bi videl, kako ti prsti tečejo po klavirju,» jo je dražil.

«In jaz ne bi videla tvojega mežikanja!»

«Jolanda,» jo strogo opomni Egon, «nikakih neslanosti! Zaigraj raje še enkrat romanco!»

«Ha-ha! Kar na zapoved!»

«Da bi te prosil?» se začudi Egon.

«Mar si res princesa, kraljična?»

«Torej pa na vašo zahtevo, gospod.» Teatralno se pokloni in obrne note.

On jo napeto poslušal.

Toda ona, ki mu je hotela vedno in povsod kljubovati, ni mislila izpolniti njegove želje. Sklenila mu je nagajati in zaigrala je razvpito ljudsko pesem.

Ne da bi črnil besedico, je Egon razjarjen vstal, zaloputnil z vrati ter odšel.

«Prav,» si je mislila Jolanda. «Naj izprevidi, da ga ne maram.»

Toda tudi Egon se je že prej otresel slehernih globljih občutkov do nje. Imel je svoje predsodke. Vedel je, da je lepa, domišljjava in kljub vsej nečimernosti, ki jo je kazala napram njemu, vendar plemenitega srca. Priznaval je, da slovi na Bledu in še daleč na okoli za krasotico, Mrzil jo je.

V Egonu se je zbudila zavest samoljubja.

Ne mara me, toda nalašč nikdar ne bom dopustil, da bi kdo drugi užival njeno lepoto!

V tem trenutku ni bil njegov načrt izpeljan iz nikake ljubezni, temveč zgolj iz kanrice.

Njegova samozavest je terjala dosego cilja. Pričel se je napram Jolandi obnašati mileje, dasi ji ni z ničemer izdal svojega daljnega sklepa.

II.

Ob jezeru sta se izprehajali v večernem mraku Lidija in Jolanda ter vodili malega kodrolasega Janka za roke. Odhajali sta z domače vile ter se počasi vračali na Lidijin dom. Na obrežju sta se ustavili, ker je Jolanda podajala Janku drobne kamenčke, da jih je lučal v vodo,

Kmetijski pouk

ČE ZACNEMO PRI STREHI ZIDATI.

Tako se nam godi pri naši živinoreji. Tukaj je začel že eden in drugi zidati pri strehi, zato se pa taka zgradba tako rada podira.

Kakor potrebuje vsaka stavba trdnega temelja tako ga potrebuje tudi povzdiga naše živinoreje. Če hočemo našo živinorejo dvigniti, jo moramo postaviti predvsem na trdno podlago. In ta podlaga je zadosten pridelek krme.

To je glavni pogoj za napredek. Kaj nam pomagajo tuje, razvajene pasme, če nam pa manjka doma glavnega pogoja, če nam manjka potrebne dobre krme?

Poglejmo nazaj, recimo dobrih 40 let! Kaj smo pa dosegli z vpeljavanjem tujih pasem? Prav malo. Kar smo dosegli, smo dosegli bolj z dosedanjim izboljševanjem reje kakor pa s tujimi pasmami. Po mnogih naših krajih bi bili dosegli ta uspeh tudi s skrbnim odbiranjem plemenskih živali in z boljšo vzrejo mladih živali. Vpliv tujih pasem je bil v mnogih primerih le mimogrede, brez vsake prave stanovitosti. Živali, dobljene po tujih pasmah, so se izprevrgele in so zgubile svoje prvotno dobre lastnosti, posebno glede na užitek, ki so ga dajale v prvem času. Godi se z njimi kakor n. pr. pri tujem semenu in pri tujih rastlinskih vrstah, ki dajejo skrajno ugodne pridelke, potem se pa izprevržejo, ker jim naša zemlja, naše podnebje in naše pridelovanje pre malo ugačajo. S takim semenom moramo navadno pogosto menjavati, če hočemo trajno boljše pridelke imeti.

Nekaj sličnega opazujemo pri tuji živini, ki jo vpeljujemo v naše kraje. Tudi ta nam rada nazaduje v svojih lastnostih, če ji ne ugačajo naše razmere. Taka živina potrebuje od časa do časa osveženja krvi, da se zopet popravi. — Pri nas si vse preveč obehamo od tujih pasem in zanemarjamo pri tem domačo rejo, ko bi bilo ravno nasprotno poslovanje potrebno. Predvsem je važno, da napredujemo v domači reji in da jo podpremo z zadostnim pridelovanjem krme. Šele

pojem bo mogoče tudi s tujimi pasmami bolj uspešno delati. Začnimo tedaj tudi v živinoreji graditi najprej pri temelju, ne pa pri strehi. Ustvarimo najprej doma ugodne pogoje za uspešno rejo, šele potem posegajmo po tujih pasmah, če jih bo pozneje sploh še potreba. Vsako nasprotno ravnanje je pa pogrešno. Dokazov za to imamo dosti v deželi.

OBNOVITEV TRAVNIKA.

Kadar nam travnik tako opeša, da raste na njem le še malovreden travniški plevel, pa je potreben obnove. Na takem travniku je ruša tako slaba, da je ne kaže puščati niti z gnojenjem popravljati, ker nam ne bo več dobrih košenj, ne po količini, še manj pa po kakovosti.

Če hočemo opuštan travnik obnoviti, je treba, da sedanjo rušo uničimo, da zemljo dobro zagnojimo in očistimo in potem na novo zasejemo. V ta namen je treba travnik preorati in kake dve leti porabiti za njivo in za pridelovanje okopavin, da se v tem času zemlja dobro zagnoji, zrahlja in očisti. Prvo leto sejemo n. pr. oves, drugo leto pa krompir, peso ali kako drugo okopavino, kateri je močno gnojiti.

Po dveh letih takega obdelovanja je travnik na novo zasejati in je vzeti v ta namen primerno mešanico travnega in deteljnega semena. Pri tem je upoštevati zlasti tiste dobre trave, ki v dotičnem kraju uspevajo. Žal, da se danes travna semena za nove travnike tako težko ali bolje rečeno sploh ne dobe. Danes je le nekaj vrst trav v prodaji, ki zadostujejo komaj za kratkotrajne deteljne mešanice, ki jih sejemo po njivah, ne pa za stalne travniške zmesi. Za posetev travnika je treba visokih in nizkih trav, da se ruša kotikor mogoče tudi pri tleh zgosti in da daje bogatejšo košnje. V semenski trgovini se dobi pasja trava, angleška in laška lujka, mačji rep, manjka pa francoska pahovka, travniška bilnica, navadna in travniška latovka, zlati oves, lisčji rep, pasji rep, tedaj trave, ki so zelo važne za obnovo travnikov.

Malemu posestniku kaže, da si potrebna in dobra travna semena tudi sam nabira.

Marsikod bi se lahko seme francoske pahovke, zlatega ovsca, pasje trave itd. doma nabralo in tako saj deloma nadomestilo, kar ni mogoče dobiti v trgovini. Travnna semena so danes zelo draga, in ker jih potrebujemo tudi za pomlajevanje (popravljanje) travnikov, je na vsak način potrebno, da storimo v tem pogledu nekaj več kakor smo bili do sedaj vajeni. Seneni drobir (sempir), ki ga dobimo iz naših senenih shramb, pa ni za obnovo travnikov, ker ima preveč plevelnega semena. Porabiti se da le za popravo ruše po mestih, kjer je redka in slaba.

KMETIJSKI POIZKUSI.

Pri kmetijstvu je treba delati poizkuse, da izvemo, kako bi bilo v eni in drugi stvari oriti do boljših uspehov pri našem gospodarstvu. Važni v tem pogledu so posebno poizkusi o kmetijskem rastlinarstvu, tedaj v poljedelstvu, v travništvu itd.

Zelo važni so poizkusi z umetnimi gnojili. Ti poizkusi bi se morali prirejati po vsi deželi in sicer dosledno in po gotovem načrtu. Sedaj imamo po vseh okrajih ekonomice, ki so poklicani, da delajo v zvezi z boljšimi posestniki take poizkuse. To bi morala biti danes ena glavnih nalog teh okrajnih strokovnjakov, da se s svojim delom čimprej in čimbolj uveljavijo med ljudstvom. Ti poizkusi se morajo sistematično organizirati in smotreno izvajati, da pridejo čimprej na čisto glede vrednosti različnih umetnih gnojil, ne le z ozirom na življenjske potrebe naših rastlin, ampak tudi z ozirom na ves način proizvodnje naših pridelkov. Danes tavamo glede umetnih gnojil, ki naj se rabijo za različne rastline, še zmeraj v temi, in je čas, da pridemo na jasno v vseh teh vprašanjih. Ta nejasnost je veliko kriva, da si ljudje ne znajo prav pomagati, kadar se gre za nakup in za rabo umetnih gnojil. Tej nevednosti in njenim posledicam je pa tudi pripisati, da se umetna gnojila sploh manj kupujejo in manj rabijo, kakor bi jih v nasprotnem slučaju. Mnogo umetnega gnojenja je bilo že zavr-

in se z otrokom vred radoval nad njegovimi uspehi. Obe sestri sta imeli pri tem početju ljubljenega malčka nedolžno zabavo.

«Verjemi, Lidija,» pravi čez čas Jolanda, «da se počutim svobodnejša šele, ko ostavim hišo.»

«Jolanda! Ze zdavnaj sem opazila neko spremembo na tebi. Ker si sama vedno molčala, nisem hotela o tem govoriti. Ali danes, ko napeljuješ pogovor na to, te moram res vprašati, kaj je vzrok?»

«Sama ne vem, komu naj bi pripisovala krivico. Glavni vzrok pa leži menda v tem, da je Egon pri nas. Ako bi njega ne bilo, bi bila še vedno prejšnja.»

«Kako to? Zakaj?»

«On je kriv, da sem izpremenila svoj značaj. S svojim neprijaznim govorjenjem, ki ne vsebuje nikdar ljubeznive besedice, uničuje rahločutnost moje duše.»

«Umejem te. Na to nisi bila pripravljena, kajne? Predstavljal si si ga še vedno kot otroka; in baš to je bilo slabó. Jaz pa sem že pri desetletnem dečku spoznala ono žilico značaja, kakršnega zdaj kaže Egon.»

«Jaz nisem obračala svoje pozornosti na to.»

«Seveda, ti ne. Bila si še mlada. Nisi mogla pojmiti, da se človek leto za letom spreminja. Dočim se nekateri bolj ajo, se drugi slabšajo. Med slednje spada Egon.»

«Ako ga hočeš še natančneje opaziti, ti bo mir za vedno odvzet. Svetujem ti, da se ga raje izogiblješ.»

«Od moje strani bi to bilo lahko; toda on mi pri vsakem koraku zastavlja pot.»

«Napravi enostavno; preziraj ga, ne brigaj se več zanj!»

«Če bi bilo mogoče...»

«Prav nič te ne ovira. Ravnaj se po mojem nasvetu in pogodila boš prav. Bržkone bo mami po volji, ker sem prepričana, da nji ni všeč vajino vedenje.»

«Ravno ona se vedno poteguje zanj in obdolžuje mene.»

«Morda nasprotno. Ti ne moreš umeti. Mama ima zelo težko stališče. Naš bratranec je; sin njenega brata. Ljubila ga je še izza otroških let kot svojega lastnega otroka; in ravno zaradi tega mu ne more pobijati nazorov. Ako bi to storila, bi menil, da ga morda zaničuje; kajti kljub vsemu je vendar naš gost.»

«Torej nobene pomoči,» globoko vzdihne Jolanda. «Prenašati to neprijetno življenje dalje, je menda edina rešitev.»

«Toda povej, na čem prav za prav trpiš. Čemu te ovira njegova prisotnost; saj te nič ne veže nanj.»

«Ni res! Ni res!» ugovarja Jolanda. «Dom se mi dozdeva ves predrugачen. Odkar je ta človek pri nas, mi je tako tesno. Oropal mi je veselje do rodbine in pod njegovim pogledom se čutim vklebnjena.» Velika lesketajoča solza zdrči po njenem nekoliko obledelem licu.

Lidija ne vé kaj odgovoriti. Nastane mučna tišina. Ozivlja jo le otrok, ki ne prestando radostno vzklika.

«Glej, mamica, kako voda pljuska! Teta Jolanda, še, še kamenčkov.»

Jolanda mu pobere novih. Pri malenkostnem veselju otrokovem ne more kaj, da se mu ne bi prijazno nasmehljala. Dvigne ga k sebi in ga poljubi.

Lidiji to oboževanje njenega sinčka ugodno prija in pri tem si tajno misli, kako goreče bi znala Jolanda ljubiti svojega otroka.

ženega, ker se niso umetna gnojila prav upotrebovala.

Važni so dalje poizkusi z *novimi rastlinskimi vrstami*, ki se nam od ene in druge strani priporočajo. Tudi v tem pogledu je treba več dela. Izvajati je točno poizkuse, da se prepričamo na lastne oči, kaj veljajo ti novi proizvodi, ki so se izgojili po naprednih deželah. Posebno važno delo nas pa čaka z *vzgojevanjem najboljšega domačega semena*. Kakor je treba izboljšavati našo živino s skrbnim odbiranjem plemenskih živali, ravno tako je potrebno, da izvajamo to pri naših rastlinah, oziroma pri naših pridelkih. Od najbolj razvitih in najbolj rodovitnih rastlin je jemati seme in ga razmnoževati na pravih zemljiščih. Tudi za tako vzgojanje najboljšega semena je treba poizkusov, ki se imajo prirejati na posameznih krajih.

Kakor se vidi, nas čaka vse polno dela na tem torišču, če hočemo pomagati kmetijstvu do večjih uspehov. Za vsa ta važna dela je treba enotnega vodstva, ki ga imamo lahko pri oddelku za kmetijstvo, v čigar področje spadajo tudi vsi okrajni ekonomski, ki imajo pomagati pri tem delu.

STAREJŠI BIKI.

Naši bikorejci se zanimajo za rejo bika le toliko časa, dokler jemlje na se in dokler je mogoče pri njem kaj prirediti. Nič dlje. Ko postane dosti težak, je pa konec njegove reje. Z izgovorom, da je postal pretežak za krave, ga prodajo o prvi priliki mesarju. Navadno imajo take bika tudi bližnji mesarji v svoji evidenci in jih kupijo, še predno postanejo pretežki. Navadno se to zodi že v starosti do 3 let.

Ce je bil bik dober plemenjak, je velika škoda, če ga oddamo v starosti, ko nam zaploja najlepša teleta. Vsak dober bikorejec bi moral gledati na to, da se dobri plemenjaki obdrže čim dlje za rejo. Potegovati za to bi se morali tudi vsi prizadeti živinorejci iz okolice, katerim ne more in ne sme biti vseeno, ali se dober plemenjak odda prezgodaj v mesnico ali ne. Kjer so živinorejske zadruge, naj skrbe te

za podaljšanje take reje. Ravno to nalogo imajo pa tudi živinorejski odseki, če so se ustanovili pri občinah.

Dobri plemenjaki bi se morali povsod rediti *čez običajno dobo*. Seveda je skrbeti, da nam take živali ne postanejo prezgodaj *pretežke, leno in hudobne*, ker so tudi te napake večkrat krive, da se morajo sicer dobri plemenjaki prehitro oddati iz hleva. Vse te napake so pa navadno posledica napačne reje in napačnega ravnanja s temi živalmi.

Ce hočemo dobre bika ohraniti čez čas za plemo, potem je na vsak način potrebno, da dajemo tem živalim priliko, *da pridejo ven in da delajo*. Potrebno je, da jih *vprezamo*. Na ta način jih najbolj izrabimo in najbolj ukrotimo. Kaj ni škoda za to silno moč, ki jo imajo te živali, da nam leži mrtva v hlevu, kakor se to danes godi z vsemi nevšečnimi posledicami take reje? Biki, ki jih od mladega navajamo na delo, so najbolj krotki in najdlje uporabni za plemo. Hudobnost, ki tiči v naših bikih, je pa večinoma privzgojena in je posledica *nenaravnega življenja v hlevu in neprimerne ravnanja* s temi živalmi. Istega izvora je pa tudi preneglo debelenje in lenoba, ki jo razodevajo take živali.

Dobrim živinorejcem, ki redijo svoje bika čez čas, gre v naših razmerah priznanje, ki naj bi se osvedočilo s podelitvijo diplom. Naše občine, naše živinorejske zadruge in naši živinorejski odseki bi morali na to delati.

POKLADANJE KORENSTVA MOLZNI ŽIVINI.

Med raznimi krmili, ki jih v zimskem času pokladamo molzni živini, zavzema važno mesto *korenstvo*, h kateremu spada v naših krajih *zlasti pesa in repa*. Korenstvo se odlikuje s svojo sočnostjo, lahko prebavnostjo in okusnostjo. Zato ga živina strastno radi uživa. Izmed redilnih snovi je v korenstvu zastopan predvsem sladkor, ki ga najbolj upoštevamo. Za molzno živino ima korenstvo to posebno

prednost, da vpliva kaj ugodno na mlečnost. Kar je sočna paša ali sočna zelena krma v poletnem času, to je sočno korenstvo za molzno goved v zimskem času, tako se pozna ta klaja na mleku.

Med korenstvom zavzema prvo mesto *pesa* (živinska pesa, krmiska pesa), ki se zaradi tega po mlekarskih krajih tudi povsod prideluje in poklada. Pesa se odlikuje po svojem sladkorju in po svojem ugodnem vplivu na okusnost mleka. Po naših krajih pridelujemo posebno veliko *strniščne repe*, ker imamo za to najugodnejšo priliko. Repa je za pokladanje manj vredna kakor pesa, vendar je v naših razmerah važna za krmiljenje. Dočim pokladamo pese molznim kravam po 10 do 20 in tudi do 30 kg na dan, pokladamo repe samo po 6 do 12 kilogramov na dan. Repa lahko greni in ima tudi bolj oster duh, kar se rado podeli tudi mleku. Zato je tudi za molzno goved manj vredna, dasi je sicer zelo zdrava klaja.

Za pokladanje moramo korenstvo *zrezati v koščke*. To delamo s posebnimi stroji (pesoreznica, reporeznica), ki *zrežejo repo tako na drobno*, da se da prav uspešno mešati z drobno rezanico. Novejši stroji režejo korenstvo tudi v drobne svalčice. Korenstvo pokladamo molznim živalim ali samo zase ali pa pomešano z rezanico. Slednje se priporoča posebno v tem slučaju, če hočemo napraviti rezanico bolj okusno, recimo, da je bilo seno ali slama slabo spravljena ali da je sicer trpela na svoji dobroti. Ce pokladamo korenstvo samo zase, potem je prav, da pokladamo najprej suho krmo in korenstvo po napanjanju. Nazadnje se da še ostali del suhe krme.

Korenstvo je treba za krave pred pokladanjem oprati, da ga na ta način očistimo od blata, prsti in druge nesnage. Nagnita mesta je treba izrezati. S pokladanjem korenstva naj se začne po malem, da se želodec polagoma privadi na večje količine. Ravno tako naj se pa tudi polagoma preneha, ko zmanjka tega krmila.

V svoji sestrski ljubezni želi, da bi tudi Jolanda sklenila zakon iz ljubezni, kakor sta ga ona in starejša sestra.

Za hrbtom začujeta močan žvižg. Obe se hkratu ozreta. V daljavi razločita dve moški postavi. Eden izmed njiju jima maha z roko v znamenje, naj počakata.

«Ah!» zamrmra Jolanda, «sitni Egon je že zopet tu.»

«Toda ni sam,» pristavi Lidija, «kdo je neki z njim?»

Pogledata obe pozornejše, a ne spoznata Egonovega tovariša.

Egon jo pozdravi s finim kakor naše priučenim poklonom; nato jima predstavi svojega prijatelja, češkega slikarja Leona Stobička, ki je za dva meseca zapustil zlato Prago ter si prišel razvedrit dušo na blejsko letovišče.

«Kam sta namenjeni?» vpraša Egon.

(Dalje prihodnjič.)

Davnina gore

Zar nebes je preplavaljval nižave z bleščečo mlečno svetlobo. Višine so medlele, temena gor pa so odsevala jasno. Košata bukev se je igrala s solnčnimi prameni. Lahen piš je pre-

mikal rumenozeleni plašč, spuščal šope žarnih trakov v planinski mah pod bukvijo, jih zopet ugašal ljubimkajoč v tajnem šepetu z bujnim zelenjem.

Prekrižal sem roke pod glavo, zastrmel v zibajoče se vrhove, prisluškujoč glasovom ljubezni. Slaj Amorjevih zvokov mi je polnil dušo, omamljal srce. Teža menjajočih se slik pa je legala na trepalnice, da so se njih pari približevali in se slednjič objeli v sladkem snu. Ljubavna pesem je umolknila, izginil žar, mčja duša pa je zavzeta zrla v davnino gore.

V vijoličasti luči je slonel pred menoj gora, ogrnjena s plaščem pragozda prav do tja, kjer dviga skalnato sivo glavo v neskončnost. Zivega bitja nisem zagledal v senci drevnih orjakov, pokopališni mir je sanjal zaviti v pepelnat plašč po rogovilah hrastovja.

Nevidno se je vijoličasta koprena zgostila, izpremenila v temnomodro in slednjič zadržela v mrtvaški črnini.

Na meji gozda in skalovja se je hipno zaskrila svetlorumena točka, zroč nepremično v gluho tišino. Krila meje fantazije so me dvignila, zaprhutala in me postavila na rob brezna. Pred menoj se je dvignil črn kup s svetlim očesom, koliba z edinim okencem.

Sirovo obdelana bruna so se objemala četverokotno, stiskaje se pod težo strehe iz

dražja, pokritega s kamenjem. Streha je kazala rebra, meso iz prs sta ji iztrgala veter in dež. Okrog kože sama pušča, trnje prepleteno z bohotnim plevelom.

Pogledam skozi okroglo odprtino v lesenih oknicah. Bedna slika!

V kotu iz kamenitih plošč zgrajeno ognjišče, nekaj okornih tnal, na deski pod stropom lončena skleda in par loncev, dve medvedji koži na klinu.

Na sredi izbe se sklanja močna ženska postava, pokrita z medvedjo kožo, preko zibelke, iztesane iz debla v obliki korita.

Raztrgano hropenje iz otrokovih prs. Blazni pogled žene je nepremično uprt v shušano lice, udrti oči.

Zena ne diha. Tu pa tam jej zahrešči cvileč glas v prsih, žena vzdahne, zapiči nohte v zibelko, da odleti trhla skorja, izbuli oči, skremži lice in čelo, usta se jej odpirajo, pobesijo, glasu ni iz njih.

Zamolkel grom za goro.

Hip nato šine skozi oknico v izbo krvav žarek. Zena je mrtva za vse okrog sebe.

Hropenje v zibeli narašča. V presledkih cvileče ječanje.

Močnejši grom pretrese ozračje. Tanjši silnejši blisk sikne v sobo, zapiči se v ženinne oči.

Gospodarstvo

TRŽNI PREGLED.

ZITO: Cene se znatneje ne izpreminjajo. Zadnje dni se je tržila v Vojvodini (na debelo): pšenica po 327 do 330 Din, turščica po 235 do 267 Din, moka «0» po okrog 540 dinarjev, otrobi po 145 Din. Zanimivo je, da je cena pšenici tekom leta 1923. padla od 435 na 330 Din, dočim se je turščica vzdržala skoro vse leto prilično na enaki ceni.

VINO: Pričakovanje vinogradnikov širom Jugoslavije, da se bo za božične praznike vino živahneje nakupovalo, se je izjalovilo. Trgovina z vinom doma kakor za inozemstvo se nikakor ne more razviti. Cene na debelo se gibljejo povprečno med 3 do 7 Din za liter po kakovosti. Če so kanadski vinski trgovci, ki so prišli v našo državo, kaj nakupili vina, ni znano. Ker imamo letos veliko količino vin za izvoz, bo morala naša vlada storiti vse, da se nam odpro zunanja tržišča. Zlasti pri trgovinskih pogajanjih z Avstrijo — da ponovno poučarimo — je treba doseči ugodnosti za naš vinski izvoz v Avstrijo, ki pri današnjih razmerah pride v prvi vrsti v poštev kot odjemalka naših vin. Potruditi se pa je istotako potrebno, da se bo otvoril izvoz našega vina v Češkoslovaško, Poljsko in Nemčijo. Seveda v te države ne bodo najbrž šle večje količine, ker je prevoz tjakaj predrag.

= Vrednost našega denarja. Dne 2. januarja se je dobilo na zagrebški borzi (v devizah): 100 švicarskih frankov za 1552 Din 50 par do 1562 Din 50 par, 100 avstrijskih kron za okrog 12 in pol pare, 100 češkoslovaških kron za 239 do 262 Din, 100 italijanskih lir za 384 do 387 Din, 1 dolar za 80 Din 30 par do 89 Din 30 par, 100 madžarskih kron za okrog 45 par.

= Obtok bankovcev v naši državi je znašal 22. decembra 5 milijard 717 milijonov 788 tisoč 370 dinarjev.

= Kmetijski pouk po deželi. Oddelek za kmetijstvo priredi predavanja: v nedeljo dne 6. t. m.: Mirna peč, o kmetijstvu; Galina, o kmetijstvu; Log pri Radni, o sadjarstvu; Preddvor, o krmljenju; Rakek, o sadjarstvu; Vauča vas v Prekmurju. — V nedeljo dne 13. t. m.: Šmartno pri Litiji, o sadjarstvu; Velika Kostreznica, o gnojenju; Studenec (okraj Krško), o vinarstvu; Brezje pri Radovljici, o mlekarstvu in o vzgoji mlečne živine; Videm (okraj Kočevje), o travništvu; Podzemelj, o živinoreji; Breznica, o živinoreji in planšarstvu; Grahovo, o gnojenju in okomasaciji; Sv. Jernej (okraj Konjice), o kmetijstvu; Borejci (Prekmurje), o travništvu; Filovci (Prekmurje), o kmetijstvu.

= Gozdovi v Sloveniji. V Sloveniji imamo od celokupne površine, ki meri 1,619 712 hektarov, pokritje z gozdovi 673.000 hektarov, to je 41,5 odstotka vse zemlje. Od gozdov pripada 1494 ha državi, 18.203 ha verskemu zakladu; gozdov, ki so last občin, je 23.847 ha, a privatniki posedujejo 629.651 hektarov.

= Sladkor zopet dražji. Jugoslovanski sladkorni kartel je zvišal cene sladkorju za 50 par pri kilogramu. V tovarni stane sedaj sladkor na debelo: kristalni 19-50, klcbučni 20-50 in v kockah 21-50 dinarjev za kilogram.

= Nova ležišča premoga. Rudarsko ravnateljstvo v Beogradu je dobilo obvestilo, da so odkrili v Gornjem in Dolnjem Dobrinju pri Požegi ležišča črnega premoga, ki je dobre kakovosti.

Obrtniški glasnik

o Akcija gostilničarjev proti zakonu o taksah. Novi zakon o taksah je naložil tudi gostilničarjem in kavarnarjem nova bremena ter obenem spremenil dosedanje obrtne predpise. Beograjska zveza gostilničarjev je zaradi tega sklicala konferenco zastopnikov gostilničarske obrti iz vse države, da organizira skupno akcijo proti postopanju finančnega ministra.

Lük

(Stara zgodba iz Prlekije.)

V tistih štajerskih krajih, kjer zori luk ali čebula in rujno vince, je bil doma čebular Petranek. Kadar je luk dozorel, je Petranek natovoril voziček, vpregel svojo staro mrho in se odpravil po svetu.

Popotuje nekoč Petranek in se pripelje pred hud klanec. Mrha štatljiva se ustavi. Zastonj vse Petrankove kletve in robanjenje — mrha stara se ne gane z mesta.

Ko se Petranek tako jezen ukvarja z življo, prispeta po klancu nizdol dva popotnika. Bila sta sama Kristus in Šentpeter; toda Petranek ju ni spoznal.

«No, no, kaj se ugonabljaš?» nagovori prijazno Šentpeter Petraneka, Kristus pa v svoji zamišljenosti počasi stopa dalje.

«Kaj bi se ne jezil!» odvrne Petranek. «Mrha štatljiva se mi ne premakne, še za ped ne.»

Sveti Peter, ki je bil včasih od muh, si pogladi brado in smehljaje reče: «Petranek, čemu pa imaš luk na vozu? Namaži konjička z lukom pod repom, pa bo šlo!»

Sveti Peter stopi za Kristusom, Petranek pa si obriše pot s čela in meni: «Ta utegne

Novi zvonovi

(Iz Šmartna pod Šmarno goro.)

Povedati vam hočem jaz, kaj si je zmisлил Janez naš: Zvonove rad bi skupal spravil, pred svetom z njimi se postavil,

Na leci nam tako pove, naj vsak posestnik v šolo gre, da tamkaj bi se pomenili, kako zvonove bi kupili.

Pa smo se v stari šoli zbrali ter se tako pomenkovali: cerkveni bomo les prodali, kar zmanjka, pa sami dodali.

Medtem je nekaj prišlo vmes, odrekel župnik nam je les in rekel, da bo vlado vprašal, kako bi z lesom se obnašal.

Od vlade prišel je odgovor, da sme lesa oddati tovor le borih petdeset kubikov, kar ni ne malo, ne veliko.

Naprosil hitro je ključarje: «Poberite v vaseh dinarje!» Farani pa tako so rekli: «Ne damo, če smo se opekli!»

Pa še pogledimo v farovž zdaj, če zanimivosti je kaj. V nedeljo tam kar mrgoli, ko kavo Micika deli.

Zal, tam le taki so ljudje, ki solnce močno se boje; no, lahko vsak se ga boji, če solnce maslo mu topi...

Se mnogo bi povedali, po fari se ogledali, a le zdravstvujte, dragi župnik, pozdravlja tajni vas — zaupnik

Kot ranjena zver skoči žena kvišku, se prime za prsi in zgrudi preko mrtvega deteta.

Kakor da ji je žarek razcepil srce, so se zatrkljali svetli biseri po spačenem obrazu na detetovo glavico.

«O, Morana, ti bes prekletih! Kje je vražji fvoj obraz, da izkopljem, zmečkam oči, ki so mi umorile jedno moje dete, moje vse! Sama, sama! Volk v gori ima družico, divji vever čuva mladiče. Koga naj ljubim jaz, jaz samotna v tej puščavi?!

Lomeč roke, divjajoč po sobi, trešči z glavo v okno. Hreščoč se zlomi zapah, oknica trešči v vibrajočo burjo. Strela udari v pečino, čeri se oblijejo s krvjo.

Obupen krik v kočli.

«Tobi, tebi naj se žrtvujem, morilka moje krvi?»

Z močnim treskom se zapre okno.

Zena zarjove, skoči k zibeli, sunkoma dvigne otroka, da omahne z glavico ob grčav rob, odrine vrata, skoči v dež, burja jej odnese medvedjo kožo z ramen, par skokov, prepad zazija — pogoltno.

Divjanje viharja oglušči v smrtni krik in ropot padajočega kamenja — — —

Odprem oči. Gora je oblita z zahajajočim solncem, dolina mi pošilja pozdrav «Ave Marije».

Zvonko R r m e n t.

biti prava!» In stori kakor mu je svetoval Šentpeter.

Komaj začuti kljuse luk pod repom, prhne in se požene v dir, Petranek pa sam ostane pod klancem. Toda brihtne glave kakor je že bil, hitro preudari in reče: «Še sebe namažem, pa ga bom zopet došel!»

Zdaj se je stvar tako obrnila, da je Petranek v vsej naglici še svoje dirjajoče kljuse prehitel...

Končno mu je le uspelo, da se je ustavil, se oddahnil in pričakal konjička, ki je ves zasopihlan primencal za njim. Potlej je Petranek sedel na voz, še malo namažal konjička z lukom in se odpeljal lepo dalje po svetu.

Ali je Petranek še kdaj na svojem popotovanju srečal Kristusa in Šentpetra, tega zgodba ne pove. Ostala pa je v naši slavni Prlekiji prislovica, da vsakomur, ki lenobo pase, kakor štatljiv konj, porečejo: «Če ne 'de dober, te ga 'mo že z lukom namažali...!»

Zapisal: Mate z Goljate.

**Priporočajte in širite
„DOMOVINO“!**

Klerikalni tigri

V BEOGRADU ližejo mu roko,

Pašću se klanjajo globoko . . .

Če zabevskajo, store to v šali

in da zanimivi bi ostali . . .

DOMA pa tigri besno rjujejo
in Beograd ter Srbe psujejo.
Na vlado radikale so poslali
in slabo z njimi ljudstvu so poslali.
Da igro svojo ljudstvu skrijejo,
doma iz polnih žrel zdaj vpijejo . . .

Po resnici in pravici

(Razgovor s prijateljem.)

Zelo slabo pot sem imel dne 20. listopada l. l. zarana, ko sem moral zastran nujnih opravkov v Ljubljano. Čeprav sem mlad, sem vendar bil pošteno utrujen, ko sem koračil po snegu, blatu in mlakužah vso pot od doma do domžalske postaje, kjer sem se do prihoda vlaka zadovoljno oddahnil. Komaj se je dobro zdanilo, sem bil že v beli Ljubljani.

Sedeč pri skromnem zajtrku v majhni ljubljanski gostilni sem imel priliko opazovati ostale goste v sobi iz prav različnih ljubljanskih stanov, med njimi pristne originale, kakor jih je naš rajski Jakob Alešovec popisal v svojih »Ljubljanskih slikah«. Čim sem stopil iz gostilne, da grem po opravkih, sem pred frančiškansko cerkvijo srečal svojega starega ljubljanskega prijatelja S. Drug drugega se razveseliva kot tovariša iz vojaške službe. Grede skupaj po ljubljanskih ulicah sva se pomcnila o marsičem.

Stvar je taka, da je moj prijatelj bil vedno zvest pristaš SLS. Ves prosti čas po odsluženju vojaški dobi je porabil za šentjakobskega Orla. Za ves svoj trud pa ni dobil drugega plačila kakor — lepe obljube. Obljubljali so mu, da mu bodo preskrbeli dobro službo in prijatelj S. se je še bolj

trudil, ker je mislil, da vplivni možje klerikalne stranke vendar ne bodo snedli besede.

Ker se pa od »troštanja« in lepih besed ne dá živeti, je moj prijatelj odšel k finančni straži na Jesenice. Ves čas, kar je tu bil v začasnih službi, se je obračal na vplivne klerikalne pristaše v Ljubljani, naj držijo besedo. Z obljubami so ga vedno mazali — končno pa so se tudi te obljube razblinile v nič.

Posebno pa je mojega prijatelja potegnil vničen gospod ljubljanske klerikalne zavarovalnice. Obljubi mu je s častno besedo, da mu preskrbi službo zavarovalniškega poletnika, s čemur bi bil moj prijatelj res prišel na konja. Ubogi S. je bil ves vesel, toda tudi to pot je delal račun brez pravega krčmarja. Obljubljeno mesto je bilo oddano drugemu klerikalcu z manjšo izčrabbzo, toda z večjim sovraštvom do S-ov, medtem ko S. tudi kot klerikalni pristaš ni zatajil svojega jugoslovanskega prepričanja, kar so gospodje dobro vedeli. Tisti agent, ki mu je prevzel mesto, pa je bil tako goreč, da je kmalu nato na potovanju v kupeju kar očitno začel zafrkavati dva častnika, češ, da sta norca, ker služita kralju in Srbom. Za to junaštvo so agenta utaknili v luknjo; da si ohladi svojo vrečo prekucnijsko kri. Toda ptiček je bil kmalu zopet na prostem, kar pa ni čudno, ker se

je za njega zavzel ves klerikalni generalni štab z izgovorom, da je agent bil — pijan...

Ko je S. spoznal, da pri financih kot pripravnik ne more izhajati, je k črti spomladi izstopil iz službe. Podal se je zopet h klerikalnim veljakom, ki so ga zopet lepo »troštali« vsi po vrsti. Minili so medtem meseci, »troštanje« se ni izpolnilo nobeno.

«Kam pa se misliš sedaj obrniti?» ga vprašam.

«I, nekam bo treba, seveda! Saj veš, da se mi pri očetju, ki sam živi od pokojnine, zdi neznosno prebivati. Da bi on še zdaj mene preživljal, to ne gre. Pa se bo že kako utavnalo. Najin razgovor pa čisto lahko priobčiš v časopisu, ki piše v poštenem jugoslovanskem duhu. Naj tudi moj primer potrdi ljudem staro resnico, da merodajni klerikalni veljaki znajo zaupanje odpravljati le z obljubami in da pripustijo v svoje službe le tiste, ki so brezpogojno strankarski zavrženci brez vsakega duha za skupno jugoslovansko domovino.»

Priobčil A. Stražar.

V puščavi življenja so navadno ženska, ki nam mečejo pesek v oči.

Če te ženska v resnici ljubí, ti že sama pokaže najkrajšo pot do svojega arca.

PONAREJALCI «KOVÁČEV».

Koncem minulega tedna je v Ljubljani in nato po vsej državi vzbudilo veliko senzacijo razkritje ponarejalcev in razširjevalcev 100dinarskih bankovcev, ki jim naše ljudstvo po domače pravi «kovači».

Kakor smo svoj čas poročali, se je skupnemu zasledovanju naše in italijanske policije posrečilo v Trstu iztakniti ponarejevalnico našega denarja. Nekaj krivcev je bilo prijetih, vsa zaloga ponarejenih bankovcev pa ni mogla policiji priti v pest. Zasledovanje se je torej previdno nadaljevalo, posebno v Ljubljani. In res je prejšnji četrtek neki ljubljanski stražnik nenadoma na ulici prijel madega fanta, ki se mu je zdel prav sumljiv po točnem policijskem opisu. Fantič se je spočetka branil, ustavljati pa se ni mogel. Na policiji so fanta preiskali. Uspeh je bil presenetljiv. Našli so pri njem več komadov ponarejenih «kovačev». Pri podrobnem nadaljnjem zaslišanju je fant izpovedal, da se piše Franc Gabrenja, rodом iz Primorja, in je po svojih maloprevidnih izpovedbah dal policiji precej zanesljive sledi za razkritje nadaljnjih zaveznikov.

Še tekom istega dne je bila pri rodbini Lenassi izvršena preiskava, kjer pa so še pravočasno zažgali za približno 20.000 kron ponarejenih bankovcev. Dognalo se je, da je glavne zveze z Gabrenjo vzdrževala domača hčerka Mira, uradnica, ki so jo takoj spravili v zapor.

Kot drugega glavnega krivca in pravega zalagatelja ponarejenih bankovcev je policija ujela Ignacija Zupančiča, doma iz zagrebške okolice, posebno prevejanega in zloglasnega tihotapca. Gabrenja se je z Zupančičem seznanil pred letom. Ta je Gabrenji tedaj razložil, da vtihotaplja ponarejen denar iz Trsta, na kar sta postala «zaveznika». Toda nista bila sama, družba je bila obsežnejša. Po sporočilu iz Ljubljane je tudi tržaška policija aretirala devet članov Zupančičeve kompanije, za ostalimi krivci v naši državi pa se vestno razpletajo niti. Zato je pričakovati, da bo tekom par dni do dobrega razčišča vsa afera, ki vzbuja obilo pozornosti.

SARAJEVSKI PUSTOLOVEC.

Milan Pejnović, sin malega sarajevskega trgovca, se je pred dvema letoma naveličal dela v trgovini, skregal se z očetom in se začel klatiti po Sarajevu. Ponoči je še prihajal domov, zjutraj pa zopet odšel ter prebil dneve po raznih zakotnih kavarnah in gostilnah. Neko jutro, ko se je ravno odpravljal z doma, sreča na stopnicah brhko sosedovo služkinjo, ki je šla nekaj sporočit Milanovim staršem. Milan se takoj zagleda v mlado, lepo, svežo Črnogorko in kar na stopnicah sklene znanstvo. Odslej sta se dnevno sestajala in postala prava zaljubljenca.

Milan je svoji lepi deklici kupoval zlatnino, okraske in obleko, da se je dekle pred svojim gospodarjem komaj sproti izgovarjalo, češ, da ji denar počilja tetka iz Amerike... Nekega dne razodene Črnogorka Milanu, da je v drugem stanu. Milan ni bil nič presenečen, temveč ji je svetoval, da izstopi iz službe. Res ji je tudi pri neki vdovi preskrbel

stanovanje, kjer je kmalu porodila čvrstega sinčka. Milan je bil spočetka srečen in je ves mesec ostal pri njej. Ko pa mu je zmanjkalo denarja, se je naveličal svoje «obiteljske» sreče, začel popivati in se globoko zadolžil. Račune pa je plačal oče, ki si ni hotel skvariti ugleda. Toda njegov nevhvaležni sin je popival še nadalje. Tedaj ga oče pokliče k sebi, mu izplača delež in ga trdo prime. Milan se spokori in obljubi očetu, da se bo popboljšal.

Mesec dni je Milan zopet živel pošteno. Z očetovo pomočjo je kupil malo trgovino. Komaj pa je nekaj zaslužil, se je ponovno vrغل v veseljačenje. Zapravil je vse in oče ga je izobčil iz obitelji. Milan si je tedaj dobavil potni list in se odpravil v inozemstvo.

Na Dunaju, kjer se je ustavil, se je lotil zakotne trgovine in veri ništva. Zaslужil je precej in veseljačil p milo volji. Kmalu pa je tudi izvohal, da se policija že pričinja zanimati za njegovo osebnost. Tla so mu postala prevroča in jo je naglo odkuril nazaj v Sarajevo. Oče ga je po materini priprošnji sprejel nazaj v trgovino. Ko pa se je par dni nato spet

nakrokal, ga je oče končno veljavno odgnal iz hiše.

Zdaj se je Milan zopet potikal križem po Sarajevu in tekom enega meseca za pravil tudi svoje poslednje bogastvo: uro, dozo za cigarete in prstan. Srh kakor poper se je odpravil iz Sarajeva in pohajal po deželi iz kraja v kraj, kjer se je izdajal enkrat za doktorja, drugič za trgovskega potnika, tretjič za fabrikanta.

Dospevši v neko malo bosansko mesto je izvedel, da tam prebiva lepa, mlada in bogata vdova. Milan ni dolgo premišljeval, temveč se je podal k njej in prosil za njeno roko. Njej je ugajal njegov odločni nastop. Kmalu sta se poročila. Zdaj je Milan z njenim premoženjem postal milijonar in se obenem celo — spametaval. Kupil je v Sarajevu večjo trgovino in si tekom nekaterih tednov pridobil uspeh. Sprijaznil se je zopet s starši, ki mu zdaj od ucajo vse pustolovščine.

Edria briga, ki tare Milana, pa je poziv od sodnije, ki terja od njega prispevke za sinčka. Lepa Črnogorka se je sicer že poročila, toda njegov nezakonski sinček potrebuje denarja. Spametovani Milan ga bo vzel k sebi.

Tedenske novosti

* **Rojstni dan kraljice Marije** bo dne 9. januarja. Ob tej priliki bo na dvoru svečanostni ples, na katerega so povabljeni poleg drugih dostojanstvenikov tudi narodni poslanci.

* **Zaščita dece v Jugoslaviji.** Glasom poročila ministrstva za socialno politiko je v Jugoslaviji sedaj 30 dečjih domov, ki imajo v svoji oski bi 3075 otrok, in sicer: v Vojvodini 9 domov, na Hrvatskem in v Slavoniji 7, v Sloveniji 5, v Dalmaciji 3, v Srbiji 4 in v Črni gori 2.

* **Odlikovanje zaslužnega šolnika.** Odlikovan je z redom belega Orla V. stopnje ravnatelj meščanske šole v Ljubljani g. Luka Jelenc.

* **Kraljev dar sirotam.** Kralj Aleksander je izročil beograjski mestni občini znesek 50 tisoč dinarjev z naročilom, da ga o pravoslavnih božičnih praznikih razdeli med beograjske sirote.

* **Vladna akcija za naše rojake v Italiji.** Iz Beograda poročajo, da se v ministrstvu za zunanje zadeve sestavlja besedilo prijateljske note, ki jo namerava naša vlada odposlati italijanski vladi glede zavarovanja in zaščite narodnih, kulturnih, političnih in gospodarskih koristi jugoslovanske manjšine v Julijski Krajini.

* **Kardinalski kolegij v Rimu** obstoji po zadnjih imenovanjih iz 64 članov; od teh je 33 Italijanov, 7 Francozov, po štiri Nemci in Španci, pa dva Angleža, Poljaka, Avstrijca in Američana ter po en Belgijec, Kanadec, Madžar, Čehoslovak, Irek, Portugalec, Braziljanec in Holandec. Jugoslavija nima nobenega kardinala.

* **Ob razdelitvi Slovenije v ljubljansko in mariborsko oblast** opozarjamo, da je izšel Zakon o oblasni in sreski samoupravi pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani. S poštnino vred velja 6-50 Din.

* **Vsem bralcem «Domovine» in znancem želimo srečno Novo leto 1924.** podoficirji in mornarji Slovenci na torpedovki T 8, usidrani pod strmim Lovčencem v Boki Kotorski; podnarednik radiotelegrafist Jakob Jezerček iz Poljanske doline; podnarednik strojarske gra-

ne Franjo Vavpotič iz Ptuj, Leopold Viler, Maks Majeršič iz Device Marije v Polju, Pirnat iz Šiške, Franc Mogovec iz Perova, Ivan Zajc, Alojzij Mlinar, Ivan Jankovič, Ignac Ogrin, Anton Biejec, Vinko Seršen iz Trzina.

* **Lep naroden čin.** Tvrška Ivan Perdan v Ljubljani je poslala Družbi sv. Cirila in Metoda zopet prav lep prispevek od vžigalic, in sicer 6000 Din. Obračamo se na narodno čuteče Slovence, da vsepovsod zahtevajo vžigalice Družbe sv. Cirila in Metoda, ker s tem prav uspešno podpirajo prosvetno in narodno obrambno delo družbe.

* **Po sedmih letih** se je oglašil iz Rusije tržaški Slovenec Ivan Brezovec, ki pozdravlja svoje znance. Mogoče se oglasi še marsikdo, o katerem se misli, da je že davno mrtev.

* **Izseljevanje v Ameriko.** V prvih devetih mesecih preteklega leta se je izselilo iz Jugoslavije 4011 oseb, in sicer: iz Slovenije 221, iz Vojvodine 1840, iz Hrvatske in Slavonije 1084, iz Dalmacije 468, iz Srbije 302, iz Crne gore 63 in iz Bosne in Hercegovine 33. Med temi je bilo 2465 moških in 1546 žensk. Največ izseljencev je šlo v Argentinijo.

* **Ureditev babiških honorarjev pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani.** Da zadosti zahtevi zakona o zavarovanju delavcev, ki dooloča, da je porodicam prožiti babiško pomoč v naravi, ne pa dovoljevati samo denarni prispevek, kakor je bil do sedaj običajen, je ravnateljstvo okrožnega urada na svoji IV. redni seji z dne 20. junija 1923. določilo nov babiški tarif in obenem sklenilo, da bodo babice potrebni obvezilni in razkuževalni material dobivale na stroške urada. Ta tarif, ki se je začel uveljavljati s 1. januarjem 1924., se glasi: 1.) Za babiško pomoč pri porodu in predpisano devetdnevno oskrbo po porodu se honorirajo babice v mestih Ljubljana, Maribor, Celje in Ptuj s 130 Din, na deželi s 65 Din. Ako bi oskrba po porodu trajala manj kakor devet dni, se za vsak dan v mestih odračuna po 10, na deželi po 5 Din. 2.) Pri dvojčkih se plača poldrugji honorar. 3.) Honorar, in sicer po

število obiskov in izgubi časa, se babici tudi nakaže v slučaju oddaje porodnice v bolnico. 4.) Ako je pol babice na deželi daljša od dveh kilometrov, se za vsak nadaljnji kilometer plača tja in nazaj plača kilometrina, ki velja za državne uradnike, sedaj torej 6 Din za kilometer. 5.) Obenem dobi babica pri pristojni poslovalnici brezplačno na razpolago potrebna razkužila in obvezila, in sicer steklenico z 80 $\frac{1}{2}$ sanitola in steriliziran karton, vsebujoč 100 g vate, 8 predlog iz staničevine, zavitih v gazo, 10 predlog iz staničevine, nezavutih, pol metra traku za podvezanje popkovine in pet povojčkov (zajčkov) za zavijanje popkovine. 6.) Babicam na deželi, ki bi v prehodni dobi in pozneje zaradi prevelike oddaljenosti ne mogle dobiti obvezil od pristojne poslovalnice, se za babiško pomoč pri porodu in devetdnevno oskrbo pri porodu plača honorar 90 Din, dočim ostane o vsa druga določila neizpremenjena. — Babice, poklicane k porodni člani: ali svojih okrožnega urada, si imajo torej pri pristojni poslovalnici pravočasno preskrbeti razkužila in obvezilni material. Račun je po končani oskrbi predložiti poslovalnici ter obenem z njim vrniti prazno steklenico sanitola. Na deželi ima dobo oskrbe (devet dni ali manj) ter kilometrino na računu potrditi uradov zdravnik ali pa županstvo v zmislu določila § 183. zakona o zavarovanju delavcev, v mestih pa ima dobo oskrbe na računu potrditi stranka (porodnice ali nje pooblaščen rodinski član: soprog, oče, mati) ter račun vidirati uradov zdravnik. Skupni honorar se potem babici nakaže po poštnem čekovnem prometu. — Okrožni urad se nada, da bo s proženjem razkužil in obvezil bistveno vplival na higijeno porodov, s tarifnimi postavkami pa na dobo oskrbe in s tem posredno na nego dojenčev. Porodniška oskrba je bila doslej zlasti na deželi pomanjkljiva in se je včasih in zgolj omejevala na intervencijo pri porodu.

* **Škoda po poplavih na Hrvaškem.** Pokrajinska uprava v Zagrebu je obvestila ministrstvo za notranje zadeve, da znaša škoda, ki jo je povzročila Sava ob priliki zadnjih poplav na Hrvaškem, skupno nad 14 milijonov dinarjev. Od tega odpade polovica na bližnjo okolico Zagreba.

* **Porotno sodišče v Ljubljani.** Višje deželno sodišče v Ljubljani razglasi, da se bodo vršila redna porotna zasedanja v letu 1924. pri deželnem sodišču v Ljubljani dne 3. marca, dne 2. junija, dne 9. septembra in dne 2. decembra.

* **Zmrznilo se «Jutranje Novosti»**, glasilo slovenske radikalije. Na njihovo mesto pa je stopil «Narodni Dnevnik», ki ga podpirajo tudi voditelji SKS. Glavni urednik novega lista je obenem glavni urednik «Kmetijskega lista». Kakor čujemo, je zaradi tega med pristaši SKS širom Slovenije zašumelo. Povsod protestirajo proti temu, da so voditelji SKS postali izdajalci svojih lastnih somišljenikov in se vdinjajo radikaliji, katere režim pomeni za Jugoslavijo pravo nesrečo.

* **Zabranjen slovenski fašistovski list v Jugoslaviji.** Ministrstvo notranjih del je zabranilo razširjenje v naši državi goriškega lista «Nova Doba», ki je v slovenskem jeziku pisan fašistovski list.

* **Tragična smrt.** Božični prazniki so zahtevali mnogo žrtev. Iz Dobove pri Brežicah se je vračal v veseli družbi inženjer Premec z izleta v Župevec. Med potjo je družbo ustavila skupina kmetov, ki voza ni pu-

stila naprej. Voznik je pognal konje, a v tem trenutku je padel strel. Nesreča je hotela, da je strel zadel inženjerja Premelca, ki je padel z voza. Orožniki so takoj uvedli preiskavo. Ugotovilo se je, da je streljal eden izmed izletnikov, hoteč preplašiti kmete. Zgodila pa se je nesreča, ki je zahtevala smrt splošno priljubljenega inženjerja Premelca.

* **Umrli je v celjski bolnici** dne 31. decembra g. Franc Žuža, posestnik in trgovec v Mozirju. Pokojnik je bil vrl narodnjak in v Savinjski dolini splošno priljubljen. Blag mu sponin!

* **Strašna nesreča pri kopanju peska za Orlovski dom.** V vasi Suborače pri Stičini je kopalo okrog 20 ljudi pesek za Orlovski dom. Ljudje so delali brezplačno; bil je to neke vrste kuluk, ki ga je dikiral kaplan iz Št. Vida pri Stičini. Hrib, pod katerim se je kopalo, je bil tako močno izpodkopan, da je bila nesreča neizogibna. Udrta se je velika plast zemlje, ki je podsula tri ljudi. 21letni Ignac Praznik s Sela in 28letni Tinka Novak iz Št. Pavla sta ostala mrtva. Ana Rojc iz Vidma pa je dobila nevarne poškodbe. Strašna nesreča je vzbudila splošno sočutje. Na one, ki so neposredno zakrivila ne-rečo, so padale ostre in trpke besede.

* **Sneg in volkovi v Južni Srbiji.** Iz Južne Srbije prihajajo poročila, da je tam zapadel tako visok sneg, da se je moral ustaviti promet. Ponekod je sneg nad meter visok. V božičnih praznikih je divjala silna snežna burja. Zameti so ob albanski meji do tri metre visoki. Volkovi so se s planin umaknili v doline ter napadajo celo ljudi.

* **Velik sneg v severni Italiji.** Iz mnogih držav prihajajo vesti o velikih snežnih zametih. Tudi v severni Italiji je zapadel velik sneg in vsi vlaki iz Francije in Švice prihajajo tjakaj z velikimi zamudami.

* **Zagrebska senzacionalna razprava zaradi umora dveh trgovcev na Prekrižju pri Zagrebu** gre h koncu. Obtožena sta bila umora 18letni Paskijević in 19letni Thierry. Na sobotni razpravi je državni pravdnik umaknil obtožbo proti Thierryju, ki ga je Paskijević obdolževal kot sokrivca. Razprava je dokazala, da Thierry pri umoru ni bil udeležen in je končno to tudi Paskijević pod vtisom izpovedb prič priznal. Thierry je bil oproščen in takoj izpuščen na svobodo. Sodba proti Paskijeviću kot edinemu storilcu bo razglášena te dni.

* **Velika tihotapska afera.** Mejni varnostni organi so prišli te dni na sled dobro organizirani tihotapski družbi, ki se je bavila v prvi vrsti z vihotapljenjem saharina, kokaina in sličnih stvari. V Mariboru je bila aretirana neka gospa, ki je osumljena, da je bila v zvezi s tihotapci. V Ljubljani so aretirali zobotehnik Sitarja, ki je imel na svojem stanovanju spravljena 2 kg saharina. Tihotapci so bili v dobrih zvezah z avstrijskimi železničarji. Preiskava se nadaljuje.

* **Vojaškemu naboru so se odtegnili:** Franc Krampelj iz Cerkelj, Alojzij Zaletelj od Istolana, Martin Kerin iz Drnovega in Ivan Kuntarić iz Krškega. Zaradi tega jih sleduje vojaška oblast.

* **Ogromna školjka v Jadranskem morju.** Blizu Supetra na otoku Braču so te dni zajeli ribiči ogromno školjko. V dolžini meri en meter, v širini pa 60 centimetrov. Školjko so ribiči darovali muzeju beograjskega vseučilišča.

* **Sarajevo se razvija po velikomestno,** seveda ne z dobre, temveč slabe strani. Sarajev-

sko časopisje poroča, da se tam poleg vodnih, gorskih in podobnih vil pojavljajo tudi — nočne vile. Te dni so jih vlovili kar pet v eni noči. Ena od teh, Zorka Savić, je na policiji tako razgrajala, da so jo morali zvezati. Z njo je prišel tudi njen kavalir. Sarajevska policija te vrste nočnih ptičk nikakor ne more trpeti.

* **Strela udarila v cetinjsko katoliško cerkev.** Na Cetinju v Crni gori so imeli na praznik sv. Štefana hudo nevihto z dežjem in točo. Strela je udarila na raznih krajih, med drugim tudi v katoliško župno cerkev, razdrla streho ter razrušila nekoliko zidovja.

* **V Savi utonilo 11 oseb.** Na božični dan je v Savi pri Šabcu utonilo 11 oseb, ki so se hoteli prepeljati na drugo stran. Čoln se je zaradi burje prevrnil in deset ljudi je utonilo, samo eden se je rešil na obalo, kjer pa je zaradi prevelikega napora izdihnil.

* **Drzno žeparstvo.** Med Ptujem in Pragerskim je bil od neznanca v vlaku ckrader trgovec Pasiršina iz Maribora za 36.000 Din.

* **Samomor.** V Dravo je skočila 25. decembra neka neznanca ženska. Videl je neki moški, ki pa ni klical na pomoč, temveč je šele drugega dne slučaj prijavil policiji. Uvedena je preiskava.

* **Žeparji na železnicah.** V zadnjem času žeparstvo na železnicah bujno cvete in so zlasti na progi Zidani most-Zagreb tatvine na dnevnem redu. Svarimo vse potnike, naj bodo pazljivi pred izmoviči.

* **Požig iz maščevanja.** Neznani storilec je nedavno polil z bencinom žago in skladišče lesnega trgovca Mihe Kumpreja pri Sv. Danijelu blizu Prevalj. Oboje je pogorelo. Škoda se ceni na 30.000 kron. Sumi se, da je bil požig izvršen iz maščevanja.

* **Poskus odprave ploda.** Marija Črešnar iz Čresnovc, dekla pri Vrečarju v Orehovcih, in babica Marija Gregorič iz Tobolcev s a bili toženi zaradi poskusa odprave telesnega ploda. Pri tajni razpravi v Mariboru je bila Črešnar obsojena na mesec dni, babica Gregorič pa na dva meseca strogega zapor.

* **Uboj v Lužah pri Šenčurju.** Na božični večer se je odigrala v Lužah nad Kranjem krvava zaloigra. Po polnoči so se vaški fantje iz Luž pogovarjali pred domačo cerkvijo. Med njimi je bil tudi 20letni posestnikov sin Avgust Blagne. Kmalu je prišlo med fanti do prepira, kojega vzrok je bil baje neki samokres. Nič hudega sluteč se je Blagne odstranil iz družbe, a v tem trenutku ga je eden izmed fantov sunil z nožem v hrbet. Blagne se je zgrudil mrtev na tla. Orožniki so še isti večer aretirali več osumjencev. V zaporu sta ostala samo dva, ki drug drugega obdolžujeta zločina. Smrt priljubljenega mladeniča je vzbudila med vaščani splošno sočutje.

* **Tolpa razbojnikov ubita.** Dne 27. decembra je bila v vasi Rubež pri Nikišću v Crni gori obkoljena glasovita razbojniška tolpa, ki je dolgo časa povzročala tamošnjemu prebivalstvu strah in trepet. Razbojniška tolpa je obstajala iz 11 članov. Borba med njo in orožniki je trajala celi dve uri. Uspeli boja je bil ta, da je bilo ubitih vseh enajst razbojnikov. Od orožnikov ni nihče padel, le dva sta bila ranjena. Kot nagrado za ubite razbojnike dobe orožniki 480.000 dinarjev.

* **Odkrit umor.** Zadnja povodenj v okolici Križevcev na Hrvaškem je odkrila zločin, ki je delal oblastem velike preglavice. Narasla reka Glogovnica je prinesla izpod nekega mlina truplo Ivana Butiča iz Čubinea, ki je

leden dni pred poplavo izginil. Obdukcija je dognala, da je bil Butić ubit in da je imel razbito črepinjo. Osumljena je bila umora Butićeva žena, ki je zločin priznala. Poleg nje so zaprli tudi njenega očeta kot sokrivca. Žena je izpovedala, da je moža ponoči, ko je spal, tako dolgo tolkla s sekuro, da ni dal več nobenega znaka življenja od sebe. Nato je mrtvega vrgla v Glogovnico pod neka mlinška korita, odkoder so truplo prinesli na svetlo valovi ob priliki poplave. Žena in njen oče sta v bjelovarskih ječah.

* Nad lastno hčerko se je je izpozabil. Skoro neverjeten zločin je bil odkrit te dni v vasi Ferdinandu v Banatu. Posestnik Rade Lalić, 57 let star, ki je bil do leta 1919. ujet v Rusiji, je imel lepo in zelo razvito hčerko edinko, staro 16 let. Nekega večera, ko njegove žene ni bilo doma, je zverinski oče onečastil hčer, ki se mu v strahu ni upala niti upreti. Po ogabnem dejanju je pohotnež zapretil hčeri, da ne sme nikomur ničesar izdati. Tako je živel oče z lastno hčerko celi dve leti. Nekoč pa je hčerka to razmerje izdala svoji materi in jo prosila pomoči. Toda mati, ali si ni upala ali pa je bila res tako brezbrizna, ji je odvrnila: «Star je, ne bo več dolgo, pa mu ustrez!» Končno je hčer pobegnila od doma in povedala svojo zgodbo fantu, ki ga je imela za ljubimca. Fant ji je nasveoval, kako se naj izogiblje očeta, nakar se je deklica zopet vrnila domov in pekel se je nadaljeval. Končno se je deklica začutila v drugem stanju. Ko je oče za to znan, jo je vedel k neki ženski, ki je uničila plod. Cela vas je vedela za odvraten zločin, toda nihče si ni upal naznaniti bogatega in vplivnega posestnika. Nedavno pa se je hčer poročila, toda oče je ni pustil na miru niti poročene. Šele sedaj je njen mož prijavil celo zadevo orožništvu, ki je Lal'ca aretiralo in ga izročilo sodišču v Velikem Bečkereku.

* Zverinska mati. V splošnem vlada mišljenje, da matere niso brezsrčne. Številni primeri iz sodobnega družabnega in rodbinskega življenja pa pričajo, da je na svetu tudi nebroj brezsrčnih mater. Strašen, skoro neverjeten tip zverinske matere je bil ravno te dni odkrit v Pragi. V mestu je živel rodovina Astenberg, ki je imela devetletnega sina edinca, ki je pred kratkim umrl. Zdravnik, ki je ugotovil smrt dečka, je opazil, da kaže truplo znake silnega mučenja. Pod kožo je bilo mnogo krvnih izlivov. Zdravniku se je cela stvar zdela sumljiva in zato je odredil, da se truplo preišče po zdravniški sodni komisiji. Svoje vtise je zdravnik sporočil tudi policiji, ki je takoj zaslišala mater otroka in vse sosedne. Sodna komisija je dognala, da je otrok bolehal na jetiki in da izvirajo močni krvni izlivi pod kožo od udarcev. Sosedne rodbine Astenberg so izpovedale, da je bilo dete ves čas svojega življenja od matere silno mučeno. Brezsrčna mati je sovražila ubogo dete zgolj zaradi tega, ker je bilo jetično. Težko bolno dete je moralo ležati na golih deskah v mračni in mrzli sobi. Mati nesrečnega otroka pa je redila v svoji hiši tudi osem psov, s katerimi je ravnala nad vse človeško. Psi so imeli izvrstno hrano, a ubogo dete je stradalo. Ko je bila brezsrčna mati aretirana, je svojim deklam posebej naročila, naj pazijo na pse. Tudi v tem momentu brezsrčna mati ni mislila na svoj strašen zločin, ampak na — pse. Ko so vprašali otrokovega očeta, zakaj ni vzel dete v svojo zaščito, je jokaje izjavil: «Pri tej živini to ni bilo močeno.»

* Misijonska naselbina v Jugoslaviji. Pišejo nam: Nikar ne glejte tako nejeverno. Takšna naselbina pri nas res obstoji, in sicer s sedežem v Grobljah. Pod njo spada več «zamorskih» vasi. In kako pridni in ubogljivi so ti zamorci: na vsak migljaj je takoj vse pokonci. Eno zadnjih nedelj jim je bilo zaukazano, da se mora vsakdo naročiti na «Domoljub» in podobne liste. Gorje pa tistim, ki bi se naročili na «Domovino» in druge napredne liste, ker te smejo čitati le ljudje s srčno izobrazbo. Razume se, da prebivalstvu te naselbine nedostaja take izobrazbe in je bo nedostajalo, dokler bo naročeno na «Domoljuba» in drugo hujskaško časopisje. V tej naselbini imamo tudi občinsko zastopstvo in to le zato, ker smo v tej preklicani Jugoslaviji, drugače bi vse take zadeve urejevali le očetje jezuiti sami. In to zastopstvo naših «zamorkov» je sklenilo na eni zadnjih sej, da ne sme biti v nobeni gostilni godbe in plesa. Toda skušnjave obdajajo naš rod in pripetilo se je, da je neki beli človek zapeljal prebivalstvo. Ker se v gostilni ne sme plesati, so si poiskali nekje harmoniko in šli z njo k tistemu belemu človeku. O, trikrat gorje, kako so poskakovali, plesali svoje poganske plese in peli poganske pesmi. Kakšna kazen jih bo zadel sedaj od očetov jezuitov, se ne ve. Gotovo bo huda. Saj je to izkusil že neki gostilničar, ko je prišel v «Domoljuba» in še nekam drugam, pa še nič plesali niso takrat pri njem. Ali ni torej prav tako kakor v kakšni misijonski naselbini sredi med Culukafri!

Iz raznih krajev

* V Spodnji Šiški je umrla gospa Melanija Depoli, soproga gospoda Antona Depolija, zastopnika pivovarne «Union». Pekojnica je bila stara 45 let in splošno priljubljena. Blag ji spomin!

* Na Dobravi pri Kropi je umrla Terezija Klavžar, sestra tamkajšnjega župnika. N. v m. p.!

* Na Bledu ima dne 19. t. m. So o! svoj redni občni zbor ob 7. zvečer v svojem domu. Clani in članice se vab'jo, da se ga polnoštevilno udeleže.

* V Sorici nad Zelezniiki je izbruhnil na Sveti večer pri posestniku Šimencu požar, ki je uničil hišo in gospodarsko poslopje z vsemj pridelki. Le živino se je posrečilo rešiti. Požar je nastal zaradi neprevidnosti o'rok, ki so spuščali rakete, katerih ena je padla na slamnato streho in jo zapalila.

* V Spodnjem Kamenščku je ukradel dimnikarski pomočnik Jakob Sagaj iz Svetinj posestnici Veroniki Ronca več denarja in dragocenosti v skupni vrednosti 10.000 kron.

* V Novem mestu je umrla posestnica in trgovka gospa Marija Kenda. Bila je stara komaj 34 let. N. v m. p.!

* V Braslovčah imamo zelo srboritega novega kaplana, ki mu «Domovina» nikakor ne ugaja. Naj mladi mož nikar ne misli, da se bomo zaradi tega kar vsi po njem ravnali. Smo dovolj razsodni, da znamo misliti po lastni glavi in ne potrebujemo prav nič pameti neizkušene mladeniča.

* Na Pragerskem so žeparji te dni okradli pri vstopu v nočni ptujski vlak veleposestnika Lovra Petovarja iz Ivanj-kovc. Petovar se je ravno pripeljal iz

Ljubljane. Pri prestopu iz ljubljanskega vlaka je nesel v vsaki roki po en kovčeg. Na stopnicah mu je prišel nasproti neznanec, ki mu je podstavil nogo, od strani sta se pritisnila dva druga neznanca, tako da je nastala navidezna gnječa, pri čemer pa Petovar ni opazil nič nenavadnega. Ko pa je moral nato v vagonu sprevodniku pokazati vozni listek, je šele opazil, da mu manjka listnica, v kateri je imel okrog 1700 Din, vozni list, lovsko karto in še druge papirje.

* V Ptaju je umrl dne 29. decembra profesor na ptujski realni gimnaziji g. Martin Beranič v 44. letu starosti. Blag mu spomin!

Beleške

+ Najpobožnejša želja vseh nasprotnikov demokratske stranke je ta, da bi se jim posrečilo izzvati kako nesoglasje med demokratskimi voditelji. Posebno zadnje tedne so klerikalni listi vneto širili vesti, kdo vse se v demokratskem klubu križem gleda. Prošlo soboto pa se je v Zagrebu vršila velika demokratska skupščina, ki je potekla naravnost veličastno. Nastopila sta kot glavna govornika g. Svetozar Pribičević in g. Voja Marinković. S svojima glabo ko za novanima govorima in z odločnim poučarkom, da vlada v demokratskem klubu najpopolnejše soglasje in skupna odločnost, sta vsem malenkostnim nasprotnikom demokratov temeljito zavezala jezike. Posebno hudo so poparjeni klerikalci, ki se ne morejo hitro iziti iz svojih laži, prav enako pa tudi amosojni generali in ostali ljubljanski frakarji, ki se zavedajo le tega, da bosta eno'nost in navedovanje demokratske stranke kmalu kakor poveljenj pomedla z vsemi političnimi švigašvarjarji.

+ Klerikalno preklinjanje — naš blagoslov. Iz mnogih krajev je zadnje dni prejelo naše uradništvo poročila o bežni gonji nasprotnikov proti naprednemu časopisju, kakor n. pr. proti «Domovini» in «Jutru». Tudi letos je klerikalna stranka za ta boj organizirala čete tretjerednikov, Marijinih devic, Orlov, Orličev, Orlic in drugih priganjačev. Politikujoča duhovščina je znova brezobzirno kršila prepovedi svojega stanu ter se celo v spovednici in na prižnici izpozabljala v sovražstvu proti našim listom. Pozabavali bi se podrobneje s temi običaji, toda ker od dneva do dneva uvidevamo, da nam klerikalna strupenost rodi le uspehe, smo skoro prisiljeni, da jim izrečemo pohvalo. Bolj in bolj se množijo prijatelji našega lista, «Domovina» se udomačuje tudi v takih hišah, ki so doslej slepo verjele klerikalnim priganjačem. In marsikateri novi naročnik nam izrečno poudarja: «Prepričal sem se, kje je resnica in kje laž. Sit sem klerikalnih obljub, odslej bom čital «Domovino», ki govori odkrito in neustrašno.» Tako se klerikalno preklinjanje izpreminja v naš blagoslov in naraščanje naročnikov nas najbolj potrjuje v prepričanju, da smo na pravi poti v novo leto.

+ Velika pobitost je zavladala v klerikalnem taboru. Prišli so božični prazniki, 21 klerikalnih tigrov se je iz Beograda pripeljalo na počitnice, toda zopet praznih šap. Agitatorjem za klerikalne liste je laži in obljub naveličano ljudstvo marsikod pokazalo vrata. Iz vseh krajev pošiljajo klerikalni zaupniki generalnemu štabu v Ljubljani obupna poročila, da volilci trumoma odpadajo in da se prejšnja vnetost za avtonomijo izpreminja v

popolno mržnjo do nesposobnih klerikalnih tigrov. V osti em pa pobitost klerikalnih veličin najjasneje odseva iz pisarja njihovih listov, ki skušajo neuspehe pri krivati z napadi na demokracijo, o avtonomiji pa si skoro ne upajo več črniti. Ljudstvo prihaja do svoje sodbe. Kadar jo bo javno izreklo, bo klerikalna stranka doživela tak poraz, kakor ga ne pomni naša politična zgodovina.

Popevke Gašperja Slane

Ob novem letu.

Mrk imamo čas za sabo ...
Utonilo je staro leto
v sivo prošlost in pozabo
Nič ne kisajmo obrazov,
če prebrskamo spomine,
kar spočeto je na svetu,
je rojeno, da premine.

Hej, politika vesela
se bohotila je lani;
kar minile so volitve,
vse je hodilo po strani.
Siavna klerikalna zinaga,
hitro je postala — zgaga.
Ljuti klerikalni tigri
so nazaj v ponižnost rasli,
naglo so se naučili
zobati iz vladnih jasli,
lmenitno so živeli,
se oblačili po modli.

A obljube in obeti?
Te so splavale po vodl ...
No, volilcem klerikalnim
padala z očes je mrena,
saj že star pregovor pravi,
da laži so kakor pena;
če grene nam skorje kruha,
kulik in pa novi davki
— o avtonomiji dragi
pa ni sluha in ne duha —
vsa poide dobra vera,
tigrom niče ne verjame,
kdor udarjen ni s slepoto
in če v glavi nima slame ...
Novo leto, novi dnevi,
nove misli, nova pamet,
klerikalcem ni po volji,
da je boljša kakor žamet ...

Pa drugam še zdaj pogledjmo,
Kaj se peče, kaj se kuha.
Našim dragim samostojnim
vroča je postala juha,
vežejo se v novo šaro
s frakarji in radikali,
drugim bi kopali jamo,
sebe bodo pokopali ...

Toda konec! ... Vsem pozdrave,
ki srcá so, duše prave.
Kar prinese novo leto,
kar še pride nam naproti,
z dobro voljo, s pravo šalo
reševali bomo sproti;
kar bo zgage in nerode,
kar zve novega Ljubljana
pa prihodnjič bo povedal
Vaš prijatelj —

Gašper Slana.

Prosveta

LJUDSKA PROSVETA NA SLOVAŠKEM.

Položaj na Slovaškem je nekoliko sličen razmeram v našem Prekmurju. Prejšnji madžarski režim je zapustil v tej lepi deželi žalostne posledice, ki delajo Cehom in narodni slovaški inteligenci težke preglavice. Vendar pa se za naredno prosveto vneti posamezniki niso ustrašili dela in njihov trud rodi lepe uspehe. Tukaj navajamo nekaj podatkov o delu za ljudsko prosveto na Slovaškem v letih 1922.—1923.

Največjo važnost polagajo slovaški prosvetitelji na javne knjižnice. Toda s knjižnicami je križ: ljudje jih ne morejo porabljati tako in v toliki meri kot bi bilo treba, ker predprejratna madžarska šola ni naučila ljudi čitati in pisati v materinskem jeziku. Slovaško ljudstvo je vajeno čitati v madžarskem pravopisu, ki se znatno razlikuje od češkoslovaškega, zato tržko bere č ške in slovaške knjige in jih tudi malo zahteva. In ne le to: svetovna vojna je zaslegla znaten del vzhodne Slovaške in ga izpremenila v bojišče; zavoljo tega so bile šole več let zaprte. Tako je naraslo število ljudi, ki se sploh niso naučili brati in pisati. Češkoslovaška vlada je takoj po osvoboditvi poskrbela, da je imel vsak državlján priliko se naučiti slovaško brati in pisati, da je spoznal zgodovino slovaškega naroda in domoznanstvo svoje nove domovine ter državljanske dolžnosti, ki jih ima v narodni republiki.

Že koncem leta 1919. so se vršili na Slovaškem večerni in nedeljski ljudski tečaji, v katerih se je učilo, oziroma se uči še danes čitanje, pisanje, zgodovina, državljanski nauk in domoznanstvo. Pouk je popolnoma brezplačen. Vsak državlján lahko zahteva od šole svojega okolja, da priredi v njegovi vasi večerni ljudski tečaj. Ako se zglašijo vsaj 5 ukaželjnih ljudi, mora učitelj prirediti tečaj. Izpočetka je bilo med ljudstvom malo zanimanja za tak moderni način ljudsko-izobraževalnega dela. Leta 1920. je bilo na Slovaškem zgolj 200 tečajev, ki jih je obiskovalo približno 7000 šoli odraslih udeležencev.

Že prihodnje leto je število tečajev naraslo na 300 in v zimskih mesecih 1922./23. je bilo na Slovaškem 1.226 večernih ljudskih tečajev za materinski jezik; v njih se je izpopolnjevalo v izobrazbi 11.498 žensk in 32.611 moških.

Pouk se je vršil trikrat na teden ob večernih urah v prostorih ljudske šole. Stroške nosi država ne glede na to, ali je dotična šola državna ali cerkvena. V ubožnejših krajih plačuje država stroške za kurjavo in razsvetljavo učnih prostorov, daje brezplačne vadnice in druge pripomočke.

Ti tečaji so stali v zimski dobi 1922./23. približno 250.000 Kč. Razen poučevanja, po določenem načrtu prirejajo učitelji od časa do časa poučna predavanja, ki so dostopna vsem občanom. Predavanja so navadno združena s kako zabavo, ki jo priredijo udeleženci tečajev, n. pr. petje in gledališke predstave. Izobraževalni tečaji so bili izpočetka nepriljubljeni, ljudstvo jih je sprejemalo zelo nezaupljivo; tekom zadnjega leta pa so tako pogнали korenine, da bodo po vsej verjetnosti ostali stalna ljudsko-izobraževalna naprava in prave šole tamšnjega ljudstva.

Učiteljem se na ta način nudil prilika, da postanejo res pravi ljudski učitelji in da pomagajo s svojim delom uresničiti duševno osvoboditvo Slovačkov, ki jih je prevrat osvobodil nacionalno in politično. V slovaških šolah raste nova bodočnost Slovačkov, s tečajji pa raste narodna zavest najširših slojev, ki se učijo spoznavati svoj jezik, narod, preteklost, svoje pravice in svoje dolžnosti do države, ki jim je s tolikimi žrtvami priborila narodno svobodo in ki jim bo tuči varovala priborjeno nezavisnost v zvezi vsem poizkusom onih, ki bi rajši videli povratak starih razmer nego zmagonosno napredujočo misel demokracije in svobode.

Sokolstvo

Zavedni prijatelji Sokolstva. Za dom Sokola I na Taboru so zbrali zavedni Borovničani en vagon stavbnega lesa in lepo vsoto v denarju. Da bi se še mnogo krajev pridružilo Igu, Mengšu, Domžalam in Borovnici. Na delo za idejo Sokolstva!

Zdravstvo

MAZAŠTVO IN PRAZNOVERJE.

Pri nas kaj radi poudarjamo, da smo prosvitljenejši nego n. pr. naši brati Črnogorci. Ta naša baharja, žal, skoro ni niti deloma opravičena, kajti pri nas se kljub temu, da zna večina prebivalstva pisati in brati, dobijo po vseh krajih in celo med vsaki sloji ljudje, ki verjamejo v vsakovrstne praznovernosti, predvsem v take, ki se nanašajo na zdravstvo.

Znani so slučaj, da se zdravniki na deželi niso mogli uvajati in udomačiti enostavno radi tega, ker mu je delal prehudo konkurenco mazač ali mazačka.

Po hribovitih krajih »zdravijo« ljudje razni »coprniki«, ki so ljudskemu zdravju posebno nevarni. Mazači, ki proučajo te kakšne čaje, cvetice in podobno, vsaj ne škodujejo, čeprav čaj iz nedolžnega cvetja ne more ozdraviti nobene resne bolezni. Hujši so coprniki, ki zagovarjajo bolezni in praporočajo kake neumnosti, ki česno ozdravijo bolnika tako, da ne potrebuje nobenih »arcnij« več za ta svet, ker je že v nebesih. Mazači najslabšega kalibra praporočajo bolnikom kakšne konjske fige in druga taka mazaštva. Ljubljanska bolnica beleži že več slučajev zastrupljenja kivi radi mazaškega zdravljenja.

Borba proti mazačem na deželi je silno težavna. Nepoučenim ljudem zastoj dopoveduješ, da mazač ne more ničesar znati, ker se ni ničesar naučil, dočim se mora zdravnik leta in leta učiti ter zato še več let prakticirati, preden zna zdraviti. Zastoj dopoveduješ, da so konjske fige in razne sumljive žavbe naravnost nevarne človeškemu zdravju, razni nedolžni čaji pa v resni bolezni ne morejo koristiti. Ljudstvo pa po nekaterih krajih je neozdravljivo praznoverno in verjame, da imajo »otove rastline, natrgane ob gotovnem času, posebno moč.

Če takega mazača naznanijo in zapro, to prav nič ne koristi. Mazač postane tako še bolj slaven in nepoučeno ljudstvo ga smatra za »mučnika svetega po liča«. Ne smemo pa misliti, da se ta »raznoverni ljudje« dobijo le med preprostim prebivalstvom v zakotnih krajih. Čelo med izobra-

ženstvom sloj in, pr. v Ljubljani so osebe, posebno ženske, ki gredo daleč ven v gore po nasvete in kakšnemu »slavnemu« mazaču in te »izobražene« ženske potem pripovedujejo okrog, kako ta in ta padar zna zdraviti. Eden takšnih slavni mazačev se nahaja nekje pri Ceranici, drugi, menda mazačka, v hribih pri Vranckem itd. In to je mogoče pri nas v času, ko se vsepovsod po deželi glasi, da smo Slovenci izobraženejši nego naši najjužnejši bratje.

Edini lek proti uspevanju mazaštva je ljudska prosveta. Začeti le treba s temeljitim poukom že v ljudski šoli, a za odrasle ljudi bi se morala vršiti od časa do časa v vsakem kraju poljudna predavanja, kar naj bi podpirala tudi država. Sploh je dolžnost vsakega inteligenta na deželi, da v tem pogledu ob vsaki ugodni priliki pouči nevednega preprostega človeka ter ga obvaruje pred nesrečo.

Bedna kočica. Ali se je v njej rodil kralj judovski?

Trije kralji so stali pred kočjo, a ker so bili modri, jih to ni iznenadilo. Vedeli so, da modrost poseča siromašne hiše, a se izogiblje bogatih.

Šli so v kočjo, videli dete z Marijo, materjo njegovo, padli pred njega in se mu poklonili. Darovali so mu zlata, kadila in mire.

V očeh so se jim pojavile solze. Kar so iskali, so našli. Videli so odrešenika v hlevu v jaslicah, poleg njega Marijo in Jožefa, a z njimi vola in osla, na katerem sta pribežala Jožef in Marija. Nad hlevom pa je svetila čudna zvezda z vzhoda.

Ko so se poklonili Kristusu, so se kralji vrnili. Šli pa so po drugem potu, da jih ne dobi Herod, kajti v sanjah so prejel zapoved, da se mu morajo izogniti, ker ima slabe namene.

Ko je Herod videl, da so ga kralji prevarali, je poslal svoje ljudi, da pomore v Betlehemu in okolici vso deco do dveh let.

Toda božjega deteta ni pogubil, ker sta Jožef in Marija zbežala z njim v Egipt in ostala tam do Herodove smrti.

Sveti trije kralji

V treh sosednjih deželah so živeli trije kralji. Od mladosti so odnošaji med njimi bili prijateljski. Če je nastal kdaj kak spor in je obstojala opasnost vojne, so se vsi trije kralji sestali, se lepo razgovorili in sklenili, da ne bo vojne. Kralji so bili miroljubni in zato je bil Gospodov blagoslov nad njihovimi narodi.

Trije kralji, pravični možje, so znali za božjo besedo, da se bo rodil narodom spas. A rodil se bo takrat, ko se bo na nebu prikazala skrivnostna zvezda. In kralji so čakali od svoje mladosti na to zvezdo. Pogostokrat so posetili modrijana, ki je poznal zvezde, in ga vprašali, če se ta zvezda že vidi.

Nekega dne pa jim je modrijan dejal: »Prikazala se je nenavačna zvezda. Ali ni to zvezda, ki napoveduje rojstvo onega, katerega vi pričakujete?«

Kralji so se zazrli v nebo. Zares, daleč na obzorju se je videla drobna zvezda, ki jo je obdajala lahna meglica. Zvezda je hitela brzo. Čim bliže je prihajala, tem večja je postajala in meglica je dobivala obliko repa.

Kralji so se spogledali in prikimali z glavami.

«Da, prava zvezda je.»

Podali so se na posvetovanje in prvi kralj je dejal:

«Svetu se rodi rešitev.»

Drugi:

«Ali se naj podamo na potovanje?»

Tretji:

«Pojdimo, ker pot je dolga.»

Kralji so naložili prtljago na velblode in se podali na pot, katero jim je kazala zvezda.

Velblodi so gazili pesek v puščavi in kralji vzhodnih dežel so sedeli na velblodih. Pot je bila težavna, toda pogled na božjo zvezdo, ki je naznanjala rojstvo Odrešenika, je bodril kralje.

Ko so dospeli v deželo Herodovo, so vprašali po gospodarju. Rekli so jim, da živi v Jeruzalemu. Šli so v Jeruzalem k Herodu, ki jih je lepo sprejel ter vprašal:

«Kaj dobrega vas je privedlo iz dalečnih krajev v mojo deželo?»

Trije kralji so odgovorili:

«Kje je kralj judovski, ki se je rodil? Videli smo njegovo zvezdo na vzhodu, pa smo prišli, da se mu poklonimo.»

Ko je zaslišal Herod te besede, se je prestrašil, sklical vse dostojanstvenike naroda in jih vprašal:

«Kje se bo rodil Kristus?»

In ti so mu odgovorili:

«V Betlehemu. Tako je napisal prerok, da bo iz Betlehema izšel odrešenik, ki bo rešil narod Izraela.»

Tedaj je Herod še enkrat pozval kralje k sebi in jih povprašal, kdaj se je pojavila zvezda, in jim končno dejal:

«Idite in poiščite dete. Ko ga najdete, mi javite, da se mu poklonim tudi jaz.»

Tako je dejal Herod, ki je koval načrte, kako bi uničil božje dete.

Modri trije vzhodni kralji so nadaljevali pot. Zvezda je šla pred njimi in končno obstala nad prostorom, kjer je bilo dete. Kralji so se razveselili. Dospeli so na cilj.

Zanimivosti

O »bergmandeljcu«

Med vsemi stanovni človeštva se menda smatra rudarski stan kot najnevarnejši. Rudarja kaj radi shkajo kot mračnjaka in načelnega revolucionarja. Krivo je temu mišljenju dosti to, da se naša književnost malo bavi s tem poklicem; skoro bi rekel, da nimamo v slovenski literaturi niti ene leposlovne knjige, oziroma temeljitejše studije o duši in mišljenju rudarja. Ta stan se zamišlja vobče kot brez vsake poezije ali nežnejšega občutka. Da temu ni tako, bi hotel pisec teh vrst dokazati, kajti v resnici ima baš rudarski stan mnogo pristrčno-nežnih bajk in poevst.

Ob tej priliki bi se moglo tudi spregovoriti nekaj o vsebini one rdeče vezane knjige pod naslovom »Trbovlje«, kjer opisuje pesnik v brezimnih stihih občutek in misli rudarja. Kot sin rudarja sem vzrastle med njimi in vem, da kljub vsemu ni vse tako, kakor je pisal pesnik v omenjeni knjigi. Ne vem, zakaj, a vselej mi pretrese dušo nekak mrz, kadarkoli ugledam ono rdečo knjigo na polici; zdi se mi, kot da mi hoče reči: »Ti si rojen v tisti gnilobi, zatorej se ne mešaj med čiste in zdrave življenske tovariše, rojene na srečnih krajih solčne pokrajine. Ti si rojen v prekletstvu — glej, da ne okužiš še drugih!...«

Pa preidimo to. Pozna se, da pisec omenjene knjige ni videl ali pa mogoče ni hotel videti rudarja v dobi pred vojno. Da bi si bil ogledal pred kakimi petnajstimi leti one male ljubke kočice, obdane z lepimi vrtiči, ter videl ob negetjah ali n. pr. ob praznovanju sv. Barbare tako čedno oblečene stanovalce teh hišic, morebiti bi tudi on mislil drugače. Naravno je, da je vojna onesrečila menda najbolj rudarja, ker med njimi se je najprej pokazalo pomanjkanje. Upajmo, da se v doglednem času zopet povzdigne rudarstvo na stopnjo predvojnega življenja.

Kot deček sem večkrat slišal stare rudarje pripovedovati o jamskem duhu, tako zvanem

bergmandeljcu. Nekj ga držijo za vraga, drugi zopet za dobrohotnega duha, pritikavca. Največ povesti irajo o tem duhu Nemci, pa tudi med slovenskimi rudarji krožijo lepe bajke o bergmandeljcu, tako nastopna:

Dva stara rudarja sta delala skupno mnogo let. Ko sta prišla nekega dne na svoje odredeno mesto, sta opazila, da sta slučajno obadva pozabila naliti olja v svoji svetiljki. »Kaj naj počneva?« tarna starejši, »če delava, dokler nama ne zmanjka olja, ne moreva potem ven brez razsvetljave, ker je pot nevarna celo pri dobri razsvetljavi. Ako pa odideva takoj po olje, naju vidi obratovodja, pa naju bo kaznoval.«

Ko tako v strahu premišljata svojo usodo, zapazita, da se jima bliža neka luč. Ko je prispela luč do njiju, sta se silno prestrašila, kajti nosilec te luči je bil majhen človek z veliko bračo, oblečen v svetle škornje in pokrit z visoko rdečo kapo. Rudarja se od strahu msta mogla premakniti. Bergmandeljc pa jima je rekel: »Ne bojta se me, jaz vama bom pomagal, ker me nista v vseh dolgih letih, kar tukaj delata, nikdar žalila z živžganjem!« (I ravijo, da se bergmandeljc silno srdi na živžganje.) Nato jima prilije iz svoje svetiljke olja, potrka z roko po steni in v trenutku se pojavi mnogo pritikavcev, ki prično opravljati vse delo mesto starih rudarjev.

Ko so delo dokončali, jima reče bergmandeljc: »Jaz vama hočem tudi v bodoče pomagati, samo da ne črhmeta o meni nikjer besedice!« Rudarja sta obljubila držati skrivnost zase. Ker sta imela delo v akordu, sta že pri prvi plači prejela trikrat več kot poprej.

Tako je trajalo več let in sta oba rudarja zelo obogatela. Enkrat pa sta v veseli družbi izdala svojega tajnega pomagača in ko sta prišla drugega dne na delo, sta zastoj čakala na bergmandeljca in njegove ljudi. Videla jih nista nikdar več.

Kako bo na svetu čez 300 let

Slavni angleški učenjak profesor Haldene je imel nedavno predavanje, v katerem je razpravljal o sliki, kakršno bo nudil svet čez 300 let. Njegova izvajanja o razvoju sveta v bodočnosti so se glasila sicer čudno, vendar mogoče niso brez vsake stvarne podlage.

Treba je samo pomisliti na to, kake stvari so se prerokovale pred desetletji in ki so se pozneje uresničile, dasi ni takrat nihče verjel v možnost njihovega uresničenja. Ko so nastopali pred mnogimi leti preroki in prerokovalci začudenim ljudem, da se bo človek lahko vozil po zraku, je paš menda vsakdo mislil, da to ne bo nikdar mogoče. In vendar imamo danes zrakoplove, ki se že preprostemu človeku ne zde nič posebnega.

Zanimivo je, kaj vse napoveduje profesor Haldene. Že čez petdeset let, pravi učenjak, naša mesta ne bodo poznala več noči. Ves svet bo preprežen z žicami, ki bodo vodile elektriko v zadnjo gorsko vas. Povsod bodo gorele električne luči. Skoro z vsoto gotovostjo se more trditi, da ni več daleč čas, ko se bodo mogli tudi najoddaljenejši znanci v najkrajšem času sestati in se ne voziti tedne in tedne, kakor danes, ako hoče n. pr. Evropejec obiskati Američana.

Za časa vojne so iznašli častniki na neki nemški vojni ladji, da doza sedem gramov kisline sodinega fosfata poveča za dvajset odstotkov sposobnost ljudi za telesni napor. Ta lek je povsem neškodljiv ter more dolgo časa jemati brez vsake nevarnosti. Neke skupina rudarjev je to že poskusila in niso njihova telesa prav nič trpela.

V enem ali dveh stoletjih bo po profesorjevem mišljenju odprt medplanetni promet in bo zemljan lahko brez večjih ovir šel obiskat prebivalca kake zvezde. Takrat bodo učnjaki že znali ustvarjati umetne žive ljudi.

Bolezni bodo, kakor zatrjuje profesor Haldene, čez 300 let popolnoma prenehale; samo za raka ni gotov, če bodo mogli zdravniki do takrat dognati, od česa ta bolezen izvira, odnosno kaj je povzročitelj te bolezni. Kar ne bo več boleznih, bo smrt čisto navadna naravna dogodek; človeško telo se bo obabalo in se tako rekoč sesulo samo vase. Ljudje bodo doživljali visoko starost.

Sicer nam pa gospod Haldene lahko prerokuje, kar hoče, saj 300 let ne bomo živeli in zato tudi ne bomo videli, v koliko se bodo njegova prerokovanja uresničila.

Zagonečni devojki v Smirni

Neki nemški plemenitaš, ki je v mladih letih mnogo prepotoval in svoje doživljaje zanimivo popisal, pripoveduje v svoji knjigi «O Siriji in Mali Aziji» nastopni zanimivi dogodek:

Posetil sem nekoč admirala neke križarke, se dogovoril z njim in z nekimi gospodi, ki sem jih našel pri admiralu na ladji, da obiščemo dvojce zagonečnih deklet, o katerih je tiste dni govorila vsa Smirna. Odpravimo se k njima, da se na lastne oči prepričamo, kaj je tako čudovitega na njih.

Našli smo obe doma v malem predmestnem stanovanju, sedeči za mizo. Bili sta v dvajsetih letih, prav simpatični, četu i re bogve kaki lepotici. Na našo željo začneta izvajati svoje «čudeže». Položili sta roke na mizo in izpod mize je začel pihati nekak hladni vetrič, ki smo ga čutili vsi. Nato se je začelo rahlo ropotanje, slšno mišemu glodanju. Toda stvar je postala kmalu zanimivejša. Mizica se je začela polagoma pomikati ob zidu in devojki sta ji sledili; čm pa sta odložili roke, je mizica obsala. Ko sta zopet položili roke nanjo, se je miza a začela premikati vedno hitreje in končno v teli kakor bi plesala.

Ker je bil z nami tudi ladijski zdravnik, smo mu rekli, naj devojkama preveda roke. Ugotovil je, da jima žila na desni roki bje zelo močno kakor v vročnici, medtem ko jo je na levisi bilo jedva čutiti.

Mati obeh deklet, preprosta ženi a, nam pripoveduje, da ju je prejšnji dan obiskala večja družba njenih znank. Dekleta so se veselo zabavala in neko dekle je svetovalo, naj hčerki izvršita poskus z učinkom svojih rok na vratih sosedne sobe, v kateri so zagrnila okna. Čuto se je najprej znano ščitnje, nekaj minut nato pa so se vrača z glasnim pokom dvignila s tečajev in zagrmela na tla.

Naprosili smo obe dekleti, da pred nami ponovita ta poskus. Mračilo se je že v sobi in mi se stisnemo v kot s svetiljko, ki smo jo sicer pregrnili z robcem, a je vendar dala še toliko svetlobe, da smo lahko opazovali, ali ne bo vmes kake goljufije. Ladijski zdravnik, ki je bil med nami vsemi na bolj nezupljiv, točno pregleda vrata in sosedno sobico ter izjavi, da ni najti prav nič sumljivega. Deklici tedaj stopita blizu vrat in iztegneta roke. Takoj se začuje v vratih tisto mišje glodanje. Deklici se polagoma umikata, vrata se začno smetati s tečajev in naenkrat treščijo na tla... S poskusom smo bili popolnoma zadovoljni.

Devojkii sta bili torej bitja s tisto čudno tajno močjo, ki poedinim strokovnjakom in nestrokovnjakom beli glave, a bo trenča kmalu izrečeno pravo dognanje in pravilna sodba o vseh zagonečnih pojavih, ki zaenkrat za nas ne izgledajo povsem nara ni, temveč malo skrivnostni. Seveda je pri tkih pojavih čisto zelo mnogo pretkanosti, ki ji ni lahko priti na sled.

Ženska s tristo ljubimci

Mehikanski časopisi so nedavno obširno pisali o razpravi, ki se je vršila pred mehikanskim sodiščem proti gospodični Alojziji Gonzalez, ki je bila obtožena, da je dala ubiti večje število svojih ljubimcev.

Kadar ji je kateri ljubimec postal dolgočasen in ga ni več ljubila, ga je dala enostavno ubiti. Ta krvniški posel je opravjal po njenem naročilu navadno tisti, ki je imel slediti nesrečniku kot njen bodoči ljubimec. Kakor se je pri razpravi ugotovilo, je imela ne baš ljubezniva Lojzka v celem okrog tristo ljubimcev, od katerih je štirideset pričevalo proti njej.

Dasii kažejo vsi znaki, da je na tak način dala umoriti večje število ljubimcev, se je pred sodiščem posrečilo, dokazati le en, in sicer zadnji zločin. V tem slučaju je ta zločinska ženska, stara šele 20 let,

celo sama prisostvovala umoru, katerega je naročila. Zgodilo se je takole:

Nekega dne se je peljala z avtomobilom na sprehod v Selva de Leones. V njenem spremstvu sta se nahajala njena žrtev in njen bodoči ljubimec. Med njo in bodočim ljubimcem je bilo že vse dogovorjeno. Nekaj dni nato so našli njeno žrtev umorjeno. Redarstvu se je posrečilo ugotoviti ime umorjenega s pomočjo šoferja, ki je vozil vse tri do gozda, a se pozneje vrnil samo z njo in z njenim novim ljubimcem. Šofer je nastopil pri razpravi kot glavna pričča.

Razprava je trajala mesec dni in je bila Gonzalez obsojena na dvanajst let prisilnega dela, njen ljubimec, ki je umor izvršil, pa na dvajset let temnice.

Denar v pregovoru

*Denar prišepa k hiši, a odpleče od ...
Denar ni vsem ljudem prijatelj.*

Za denar tudi klepetavec ...

*Mnogo se denarja potrebi za pridobitev ...
denarja.*

Za denar tudi lahko osla ovenčaš.

Če imaš denar, si povabljen svat, četudi si mogoče tat.

Brez denarja — brez prijatelja.

*Če bi se denarju poznalo, kako se za-
služen, bi ga marsikdo pral, preden li ga
da iz rok.*

*Kdor denar pridobi s tem, da prostost
izgubi, ta več izgubi nego pridobi.*

Kdor ima denar, si lahko zelo izbira.

*Pri štetju denarja se ponavadi ne molli.
Prigran denar ima peruti.*

*Z novcem se more vse kupiti, samo ne
čista vest.*

Denarjeva sestra je skrb.

*Brez denarja živeti, je brez peruti letati
po zraku.*

Denar — sveta vladar.

× **Ženske in moški v naši državi.** Skoraj v vseh pokrajinah naše države je bilo pred svetovno vojno več moških kakor žensk. Danes temu ni več tako, vendar je razmerje pri nas izmed vseh evropskih držav še najpovoljnije: v Jugoslaviji pride povprečno 1022 žensk na 1000 moških. V posameznih pokrajinah je to razmerje precej različno. Povprečnemu številu najbliže je razmerje v Medjimurju, kje pride na 1000 moških 1021 žensk. Nad povprečnim je število v Banatu (1041), v Bački in Baranji (1050), na Hrvatskem in v Slavoniji (1053), v severni Srbiji (1085), v Sloveniji (1097) in na otoku Krku (1137); pod povprečnim številom je Dalmacija (1011 žensk), južna Srbija (1008), Črna gora (1006) ter končno Bosna in Hercegovina, kjer pride na 1000 moških samo 957 žensk. Karakteristično je, da Bosna celo po večletni vojni izkazuje znatno več moških kakor žensk.

× **Petdeseteri odmev.** Nedaleč italijanskega mesta Milana leži v ravnini velika poslopje vila Simonetto, ki je slavna zaradi svojega mnogobrojnega odmeva. Neki obiskovalec vile pripoveduje nastopno: Ta velika zgradba se nahaja osamljena med riževimi polji, ki so stalno pod vodo. Odmev se čuje v nofranjem dvorišču. Ako zavpiješ iz okna v drugem nadstropju na dvorišče, boš čul nešteto odmevov. Strel iz samokresa je odmeval okrog

petdesetkrat. Glasovi so spočetka močni, potem vedno slabši, dokler se končno ne izgube v lahнем šepetanju. To drugače prav neokusno poslopje je zgradil leta 1552. vojvoda Gonzaga, ki je bil takrat upravitelj mesta Milana. Pozneje je ta palača prešla v last obitelji Simonetto. Sedaj je zapušena. S temi odmevi so imeli že mnogo poskusov. Zanimivo je, da glasovi klarineta, flavte in gosli niso izzvale nikakega odmeva. Na glas trompete se je čul odmev jako jasno. Mnogo so si doslej razbijali glave, od česa izvira ta čudoviti odmev. Gotovo je le to, da odbija glas veliki zid, ki je nasproti glavni zgradbi. Odkar se je porušil tam en hodnik, se odmev ponavlja za šest glasov manjkrat.

× **Princ v postelji.** Mahmud Alija, kraljevi princ afganistanski, je nedavno nepoznan prišel v Berlin. Nastanil se je v uglednem hotelu. Ko se je v slikoviti narodni noši svoje domovine sprehajal po mestu, je hitro obrnil nase pozornost berlinskih potepuhov, ki se posebno zanimajo za bogate tujce iz vzhodnih krajev. Neko noč se priplazijo v njegovo sobo in poberejo vse premoženje, tudi slikovito obleko na stolu. Ubogi princ zjutraj ni imel kaj obleči. Kot pravoverni musliman pa ne mara obleči evropske obleke, zato se nahaja v postelji. Odposlal je svojega slugo v Habul, glavno mesto Afganistana, da mu prinese novo obleko. Sluga se je odpravil na pot preko Indije, odkoder mora s konjem dospeti v Kabul. Preden se sluga vrne, bo poteklo najmanj tri mesece in je upati, da se bo tudi ubogi princ medtem naveščal neprostovoljnega bivanja v postelji in se oblekel po berlinski modi. Vsekakor se berlinski listi strašno zgražajo nad mestnimi potepuhi, ki ne pardonirajo niti afganistanskega princa.

× **Kje je Robinzonov otok?** V angleškem časopisu je nastalo preprekanje o tem, na katerem otoku je preživel slavni Robinzon svoje osamljeništvu, kakor je to opisano v znani povesti. Doslej se je mislilo, da je to otok Juan Fernandez v Tihem morju blizu južnoameriške republike Ekvadorja. Mnogo Angležev in Američanov je že posejlo ta otok, da vidijo bivališče slavnega puščavnika. Sedaj pa se je pojavila sumnja, da-li je to res dotični otok. Nekateri mislijo, da je Robinzonov otok najbrž angleški otok Tobago v Antilah pri Centralni Ameriki. Tam se je odkrila jama, ki je prav slična jami, ki je opisana v Robinzonovi povesti. Dalje so našli okostje ovna, ki ga je zakopal Robinzon. Obče se Robinzonov zemljepisni oris nenaavadno točno strinja z opisom otoka Tobaga.

Za smeh in kratek čas

Prizor na ulici.

Pijanec se je ponoči zvrnil v jarek in tam zaspal. Stražnik ga je pozno v noč zapazil radi močnega smrčanja.

«Hej, dobri mož, kaj delate tu? Vstanite!»

Pijanec (nejevoljno): «Kako ste se priklutili v mojo spalnico? Takoj se poberite iz nje!»

Pravi vzrok.

Redov Janez Motovilo, znan pijanček, je bil pozvan pred kapešana, ki ga je vprašal: «Kako pa je to, da imaš tako rdeč nos?»

Janez: «Oprostite, gospod kapetan, jaz postanem vedno ves rdeč, kadar govorim s predpostavljanim.»

Vredno vežbanje.

Bogat in rejen vojni dobičkar se pelje v avtomobilu s svojim šoferjem, ki ga uči ravnanja z avtom. Naenkrat se na ovinku avto prekucne, bogataš in šofer pa sfrčita na cesto. Bogataš skoči prvi pokonci in pravi: «Za vraga! Povejte mi vendar, koliko bom še potreboval, da se naučim ravnanja z avtom?»

«Pa, tako... pet do šest...»

«Cesa, pet do šest? Tednov?»

«Ne, avtomobilov!»

Otroci med seboj.

Prepirata se Janezek in Francek. Slednji končno reče: «Ti, Janezek, sploh nisi pravi otrok, ker so te vzeli za svojega.»

Janezek pa se ponosno odreže: «Mene so vzeli za svojega, ker sem to zaslužil. Tvoji starši pa niso mogli nič izbirati in so vzeli takega tepca, kakršen si prišel na svet...»

Župnik-pijanček.

Župnik Miha v neki fari v Beli Krajini se ga je rad nasekal in je večkrat v takem stanju opravljal službo božjo. Nekoč je pri maši celo zadremal.

Mežnar Melhijor je bil radi tega v hudih skrbeh. Pocukal je nalahko župnika za rckav in dejal: «Dajmo naprej, gospod župnik!»

Župnik Miha se je zbudil iz dremavice in odvrnil: «Le kar natoči si, Melhijor!»

Tako je.

Gospodar: «Kolikokrat sem vam že rekel, da hočem imeti vedno toplo mizo.»

Kuharica: «Kako naj obojujem toplu, ko pa kupujete vedno zamrznjeno meso.»

Naša vsakdanja hrana

Kako ostaneš zdrav?

Preobilna debelost spada torej med težke bolezni. To je prav za prav bolezen, ki je sestavljena iz mnogoštevilnih vplivov posameznih bolezni, katere povzročajo debelost, posebe v vseh delih telesa; to je ona težka bolezen, ki je v ogromni večini zavisna od preobilne jedi in pijače. Mladi debeli ljudje so vam pravi bolni starci. Težko dihanje, kašelj, težki pritisk v prsih, pogostna in močna omotica, upehanost, utrujenost, nespečnost, nesposobnost za kakršnokoli duševno ali telesno delo, pojevanje spolne moči, močna razdraženost in značilna drhtavost — vse to so znaki predčasnega staranja, ki nastopajo ob preobilni telesni debelosti tudi pri popolnoma mladih ljudeh.

Torej nam strogo zalaga dejanska potreba naše življenja, da ne omejujemo jesti in piti, nego nam je treba Zato velja vstajati iz mize, preden se namo. Samo tako se izogibljemo nevarnemu vrenju v želodcu in še nevarnejšemu gnirju v črevih. Dobro se je varovati jedi, ki se lahko jedo tudi takrat, ko nismo lačni. Za nas je najboljša ona kuhinja, ki ne izdeluje preveč jedi z mnogimi raznimi ostrimi dišavami ali začimbami, katere dražijo žleze prebavil, povzročajo močnejšo slast do jedi in učinjajo, da pojé človek mnogo več, nego mu je treba. Zategadelj se jih je treba vseh, razen soli, ki je potrebna našemu organizmu, čim bolj izogibati ter jih uporabljati kolikor mogoče malo, tem bolj, ker nobena začimba ne koristi organizmu.

Vsakdanja količina potrebne hrane se ne dá določiti za vsakogar enako. Ravnati se mora po raznih razmerah v našem življenju.

Velikost telesa, njegove podedovane posebnosti, razmere, v katerih človek živi in dela, s katerim se kdo bavi, obseg duševnega in telesnega napora, podnebje, način življenja itd. — vse to so tehtni vzroki, ki ne dopuščajo trditi, da bi zadoščala vsem ljudem enaka količina hrane.

S higienskega stališča je mogoče v naših razmerah vsakdanjo hrano deliti tako, da jemo trikrat ali največ štirikrat na dan; porazdeljena pa bodi tako, da ne čutimo prevelikega glada, ko sedamo za mizo. Odraslim ljudem je dovolj, ako jedo trikrat na dan — zjutraj, opoldne in zvečer. Delavci, ki porabljajo pri napornem delu več moči, in otroci, ki se igrajo in rastejo, morajo jesti po štirikrat na dan — zajtrk, kosilo, južina in večerja. Po količini jedi se mora razdeliti tudi dnevni čas, ko je treba jesti. Razdeliti ga moramo tako, da se hrana od prehodne jedi ne združi v želodcu s hrano prihodnje. Ako postavimo, da je zdravemu človeku dosti spati 8 ur, je treba uživati jedi v ostalih 16 urah. V takih razmerah je najprimerneje spati od desetih zvečer do šestih zjutraj. To pravilo bi se moralo uporabljati v vseh razmerah, ne glede na delo, poklic, način življenja in starost.

Zajtrkovati je treba med šesto in sedmo uro zjutraj. Zajtrk bodi poleg kosila najobilnejši, ker je želodec med nočnim spanjem prebavil in oddal črevom vso hrano, ki jo je prejel zvečer. Zajtrk ima časa 5 do 6 ur, da se popolnoma prebavi in da se želodec od zajtrka docela pripravi za novo hrano. Najprimerneje je jesti za zajtrk kruh, mleko, sirovo maslo, sir, smetano, belo kavo, kakao, čokolado, jajca, sadje itd. Poleti mora prevladovati v zajtrku sadje ter s kruhom in mlekom, zlasti s kislim, sestavljati njega poglaviti del. Pozimi in za ljudi, ki več delajo, bodisi duševno, bodisi telesno, je zajtrk lahko obilnejši po sestavi in po količini.

Slaba in škodljiva navada, da ne marajo nekateri ljudje za zajtrk nič drugega nego eno ali nekoliko čaš črne kave ali čaja, utegne samo škodovati njih zdravju. Še slabše pa je to, da pijo taki ljudje tudi čašo žganja in da kade tobak. To je tolikanj škodljivo, da lahko povzroči v prebavilih velike nerednosti; tudi je to tehten in gotov vzrok, da se razvijajo pogostoma v njih težke bolezni. Zato je treba opustiti to slabo navado.

Kositi je treba med 11. in 12. uro. Kosilo je najglavnejša jed in mora biti sestavljena iz dobre mešane hrane, tako iz sveže zelenjave, kruha, jajc, mesa, rib ali drugih živalskih proizvodov, v katerih je beljakovina. Sir je v tem oziru jako dober. Nasled lahko použijemo nekoliko svežega ali kuhanega sadja.

Oni, katerim se priporoča, naj jedo štirikrat na dan, morajo južinati ob štirih popoldne, ker je želodec ob tem času že prebavil kosilo in lahko sprejme vase južino za prebavo. Za južino naj jedo kruh in sveže ali kuhano sadje. Sadje se po razmerah lahko nadomešča s čašo mleka, medom, čokolado, kakaom, belo kavo, mehko kuhanim jajcem, marmelado, sirovim maslom, smetano ali koscem sira. Po količini hrane mora biti južina najmanjša izmed vseh ostalih vsakdanjih jedi, ker nima želodec dosti časa, da bi hrano prebavil in da bi bil iznova pripravljen za večerjo.

Večerja bodi najkeseje ob osmih zvečer, ker morata od nje do spanja miniti najmanj dve uri. Na večerjo je treba obračati največjo pozornost, ker delujejo med spanjem vsi or-

gani v telesu slabotneje in rahleje, nego kadar bedimo. Preobložena prebavila znatno otežujejo ves organizem in ovirajo čiščenje telesa od raznihstrupov, ki se razvijajo v njem podnevi. Telo se ne more okrečiti in usposobiti za delo prihodnjega dne. Večerja ne sme kvariti spanja, ki je potrebno za življenje. Obilnejša ne sme biti še zato, ker ni telo med nočnim spanjem izpostavljeno nikakršnemu večjemu potrošku. Telo ne oddaja kakor v budnem stanju ne energije ne življenske toplote. Ko leži mirno v topli postelji, znižuje svoja opravila in svoj potrošek vobče na najmanjšo mero.

Za večerjo je vselej najboljšo mleko. To se lahko prebavlja, ima v sebi dosti hrane ter pomaga, da dobro spimo. Z mlekom lahko vzamemo nekoliko kruha, sirovega masla, smetane, eno mehko kuhano jajce, kakšne malenkosti in nekaj kompota. Mesa in rib zvečer sploh ne bi smeli jesti. Za večerjo prav za prav ne smemo jemati ničesar, kar draži. Slabo navado, da nekateri zvečer pijejo kavo, je treba povsem odpraviti, ker je škodljiva in nasprotna interesom našega zdravja.

Po zahtevah zdravjeslovja si moramo pred vsako jedjo umiti roke, po jedi pa usta. Med poglavitnimi jedmi ni treba ničesar jesti, ker se s tem moti pravilno prebavljanje.

Kakor nas jedi hranijo, tako nas pijače poživljajo in služijo mnogim važnim življenskim potrebam. Ker je največji del našega telesa in več njegovih organov in tkanin sestavljen iz vode, ki se stalno troši s telesnim izhlapevanjem (dihanjem, potenjem), s sečem in izmetki, je treba to izgubo nadomeščati.

Izmed vseh tekočin, ki jih pijemo, je voda najglavnejša, ker je mogoče samo z njo zadoščati vsem življenskim potrebam, ki zahtevajo pijačo. Pa tudi vodo moramo piti po izvestnih predpisih, ki ustrezajo potrebam našega življenja. Samo čista in sveža voda ustreza življenskim zahtevam. Ako je kakšna sumljiva, da bi utegnila škodovati našemu zdravju, je ne smemo piti ali pa jo moramo na izvesten način pripraviti za to. Ako sumimo, da je voda te količjak okužena, jo moramo, če nimamo za uporabo druge, zlasti za pijačo, najprej prekuhati, da se kužne klici zamore v njej. Vodo kuhati je tudi dobro, če je v njej dosti apna, t. j. če je, kakor pravimo navadno, trda; zakaj s kuhanjem se useda iz nje, o čemer se lahko prepriča vsakdo, mnogo apnenih soli in voda postane mehkejša in primernejša za zdravje. Ker izgubi voda s kuhanjem mnogo prirodne svežine in postane nekoliko plehka, jo je treba nekaj časa pustiti na odprtem svežem zraku. Tako se vsaj deloma osveži ter dobi svoje prirodne lasnosti. Razen tega lahko tej tako prekuhani vodi dodamo, če jo hočemo piti, nekaj limonovega soka, malinovca ali drugega sadnega soka, ki prikrije njeno plehkost ter ji dá prijeten okus.

Kdor se hrani s preprostejšo in malo začinjeno hrano, zlasti več s tekočo, in z mlekom, temu ni težko ugasiti žejo z eno ali največ z dvema časama vode ali druge brezalkoholne pijače.

Med jedjo ni dobro piti ne vode ne druge pijače. Vodo pijmo po jedi, in sicer polagoma, požirek za požirkom, da se nekoliko segreje v ustih. Vode med jedjo nikar ne pijmo zato, da se z njo ne razredčuje želodčni sok, ki mora dobro prepoiti pogoltnjeno hrano ter jo čim bolj in čim popolneje pre-

baviti. Po pravilih, ki jih o tem predpisuje zdravjeslovje, mora miniti najmanj ena ura po jedi in potem šele pijmo vodo.

Pitna voda ne sme biti premrzla, ker lahko škoduje zobem, časih pa tudi vsemu ostalemu telesu.

Po jedi pijmo čisto in najbolje mehko studenčnico, zakaj taka voda najbolj pospešuje prebavo hrane v želodcu in njen prehod iz želodca v čreva. S higienskega stališča je ne more v tem oziru nadomeščati sploh nobena druga pijača, kaj šele da bi bila koristnejša od nje.

Slaba navada kajenja vobče mnogo škoduje človeškemu zdravju. Toda zlasti mu škoduje takoj po jedi. Nikotin kakor tudi vsi drugi strupi, ki prihajajo s tobakom v naše telo, vplivajo slabo na izločanje, pa tudi celo na sestavo želodčnega soka. S tem se otežuje pravilna prebava hrane. Tobačni strupi razen tega jako razburjajo želodčne živce. Zato se želodec ne more pravilno gibati in oddajati hrane v čreva. Po vplivu kajenja se torej hrana dalje časa mudi v njem in zatragdelj nastopa pogostoma pri njej še v želodcu mastno-kislo vrenje, ki je jako škodljivo. Kislo, pekoče pehanje, od katerega trpe mnogi krdilci, je posledica takega vrenja.

Kajenje je posebno nevarno za starejše in slabotnejše ljudi, ko že prične pojemati organska moč, ko se človeški organizem sam s svojo samozadržno močjo ne more več braniti tobačnihstrupov. Zato se nikotin z ostalimi strupi dalje časa mudi v telesu, zlasti v krvi in drugih sokih ter lahko celo povzroča težke bolezni v organih, pa tudi v drugih, zlasti nežnejših delih telesa — v srcu, jetrih, obistih, živcih, možganih itd.

Po vsem, kar smo povedali, je treba vedeti, da mora biti naša hrana mešana — iz rastlinstva in živalstva; da ne smemo jesti veliko mesa; da uživajmo namesto mesa proizvode samo živih živali — mleko, jajca, sir, sirovo maslo, smetano i. dr.; da bodi hrana kuhana ali pečena; da ne jejmo preveč; da jejmo polagoma in da dobro prežvečimo vsak grizljaj; da ga pa dolgo ne valjamo po ustih; da jejmo trikrat ali največ štirikrat na dan, in sicer ob določenem času; da bodi hrana čim preprostejša in čim manj začinjena; da ne pijmo med jedjo nobene pijače, da smemo piti vodo šele čez eno uro po jedi;

da nikakor ne smemo kaditi tobaka po jedi; da nam je povsem paziti na to, ali je hrana čista, in da jejmo iz čistih posod in s čistimi rokami.

Po «Zdravju».

Lepota? Svežost mladosti? Priljubljena vnanjost? Vse to si lahko ohranite in za-
brinite prerano ostarelost samo, če racionalno negujete svoj obraz, svoje telo, svoje lase in svoje zobe. Izrednega učinkovanja so že čez 25 let priljubljeni Elza-preparati za negovanje lepote, kakor: Elza-obrazna in kožo obvarujoča pomada, 2 lončka z zavojnino in poštnino vred 25 dinarjev, Elza-pomada za rast las, 2 lončka z zavojnino in poštnino vred 40 dinarjev, z 10% nim doplačilom, in drugi Elza-preparati, kakor Elza-cvet za lase, Elza-voda za usta, Elza-kolonjska voda itd. Vse navedeno razpošilja: Lekarnar Evgen V. Feller, Stubica Donja, Elza-trg št. 360, Hrvatsko. (e)

Gospodinj! Rabite za peko vseli močnatih jedi edino vrhniški pecilni prašek, ki se rabl lahko povsod mesto sode, jelenove soli itd. S tem pecilnim praškom pečene močnate jedi so boljše kot s kvassom pečene, ker ne provzročajo napenjanja. Posebno se priporočajo za bolnike, ker so jako lahko prebavljive. Vrhniški pecilni prašek izdeluje lekarna na Vrhniki in se od tam tudi naroča vsaka količina. — Ista lekarna izdeluje tudi aromatično železnato tinkturo, ki je od zdravnikov priznana kot najboljšo sredstvo proti bledici, slabokrvnosti, slabi prebavi in oslavelosti vsake vrste. Prekaša vsako železnato vino, ker ne kvari zob in je izvrstnega okusa ter jo pijejo z najboljšim uspehom odrasli in otroci. Pollitrska steklenica stane 20 Din (80 kron). — Naročate potem dopisnice na lekarno na Vrhniki in se Vam vse obratno določijo. (73)

Kupite in berite
„Poper in paprika“
hudomušne kratkocasnice.
Cena 3 Din, po pošti 3 Din 50 p.
Dobiva se v Trgovni zadrugi v Ljubliani.

Prava sredstva lepote, katera drže, kar obečajo!

Že 25 let v vseh deželah preizkušena, hvalejna in priljubljena so prava Elza-sredstva lekarnarja Fellerja, ki pospešijo lepotu.

ELZA-OBRAZNA POMADA, zanesljivo varstvo proti solnčnim opeklinam, lisam, hrpavi koži, odstranja zmrzavce, ogree, nabore in druge vsakovrstne kožne nečistoosti; 2 velika porcelanasta lončka z zavojnino in poštnino vred 25 Din.

Elza-lilijino mlečno milo, najmilijše in najfinije mleko lepote! Izboljša vsi mil! Popolnoma neškodljivo, se jako dobro peni in je milega finega duha. 4 veliki kosi z zavojnino in poštnino vred 40 Din.

Elza-pomada za rast las, krepi kožo na glavi, zbranzuje izpadanje, lomljenje in cepljenje las, odstranja rhot, prerano ostarelost itd. 2 velika porcelanasta lončka z zavojnino in poštnino vred 25 Din — En nožkus zadostuje, da tudi vi poročate:

TO JE ONO PRAVO!

Iscite v vseh poštovnih kabinah prave ELZA-PREPARETE lekarnarja Fellerja.

RAZLIČNO: Lilijino mleko 10 Din; brkolinar 4 Din; najfiniji Hega-puder dr. Klugerja v velikih originalnih kletah 25 Din; najfiniji zobni prašek „Hega“ v patentnih donah 15 Din; puder za dame v vrečkah 4 Din; zobni prašek v kletah 4 Din; v vrečkah po 3 Din; nachel (dišave) za perle 4 Din; šampon za lase 250 Din; rumentilo za obraz, 12 pisnov 20 Din; najfiniji parfemi od 20 Din navgor; cvet za lase 25 Din; Elza-katranovo milo 0 Din. Pri razpošiljanju različnih predmetov se zaračunavata zavojnina in poštnina posebej.

K tem cenam se priračunava še 10% no doplačilo. Naročila pisma naj se naslavljajo takole:
EVGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA DONJA, Elza-trg šte. 360, Hrvatsko